

EDINOST

Izšla, izveščila pomeni...
 Asilkega št. 20, L. p...
 pisma se ne sprej...
 Anton Gerbec...
 znana za mesec L. 7...
 Za inosemstvo mesečno 4...
 Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v
 širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov v 40 cent.
 ovrhne sahalne, poslanice in valitve po L. 1., oglasi denarnih zavodov
 po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi
 naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv.
 Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Italijanom v razmišljanje

V številki od 7. junija smo poročali, kako se je od neke strani v Borštu zasnovala agitacija, da bi se tam ustanovila italijanska šola in kakih sredstev se poslužujejo v podkrepitve te agitacije ravno takšni čimiliti, ki bi se že radi svojega službenega položaja morali skrbno izogibati vsemu, kar bi moglo zanašati vznemirjenje in nasprotstva med prebivalstvom.

Ker pa to ni morda dogodek, ki bi bil le lokalnega značaja rečene vasi, marveč je tipičen kot člen v verigi vse sedanje šolske politike — da: politike! — v Istri, mu moramo že posvetiti še nekoliko pozornosti. Posebno se z ozirom na odgovor, ki smo ga dobili v listu «Il Popolo di Trieste» na ono našo vest.

Ker nam gre za stvar in so nam osebe postranska stvar, nečemo kazati s prstom na nobeno osebo, beležimo le polno svoje uverjenje, da je dopis v «Popolo» prišel iz prav tistih krogov, ki so začeli z ono agitacijo. Kako odgovarjajo na naša izvajanja? Tako, da velja zanje tisti znani francoski rek: V zlogu se kaže človek! Da čujemo!

V Borštu — oni pravijo Moccò — se pripravljajo strašne stvari, kakršnih še ni bilo. Italijanska šola poleg slovenske! Zato je treba hitro bežati k «Edinosti», ki naj prepreči, da ne bi prišel dihal italijanstva v to čisto slovensko vas. Sicer bo vsega konec! Z Bogom služba, z Bogom slovenski jezik — vsega bo konec! Tako si misli... učitelj Švara, šolski voditelj v Borštu: če se to zgodi, ne bom več voditelj. Z Bogom 1400 letnih «parfumarjanih lir» od strani občine. Z Bogom moj oboževan Boršt na šolskih pečatih! Z Bogom sladki «razred» na tabli! Z Bogom priljubljeno prevajanje šolskega koledarja na slovensko! Z Bogom simpatične orgle, ki so navadno pokvarjene, ko bi morale svirati narodne himne in se morajo nadomestiti s harmonijem iz šole! Z Bogom otroški vrtec, ki ga ne bom mogel več zapirati italijanskim učiteljem... Nekateri učitelji pojdejo v Rim. Tudi jaz bi šel, če bi mi plačali stroške. Toda če dobro premislim — čemu naj bi tekal v to staro mesto, ki preveč sardi po italijanstvu! To bi bil prehud napor. Če bi bilo treba iti — v Ljubljano, naj bi že bilo... Prokleta stvar! Mene, voditelja v Borštu, hočejo purgirati z italijanskim jezikom! Na srečo mi povrača zdravje tistih mesečnih 451 lir, ki mi jih plačuje italijanska vlada. Je sicer nekoliko premalo. Toda s tistimi 25 L, ki jih dobivam od cerkve za orgljanje, ko delam le 15 ur na teden za šolo, mi preostaja časa, da se morem posvečati katerikoli drugi stvari, da le zaslužim toliko, da mi življenje ni nič drugega, nego «valček». In na vse zadnje ali se dela «za Italijo ali Jugoslavijo, je ista stvar».

Tak je odgovor na naše poročilo iz Boršta, ki je bilo strogo stvarno in smo se v njem dotaknili oseb le v toliko, kolikor smo prav morali, ker se same istovetijo s stvarjo in sili v ospredje. Niti z besedo se jih nismo dotaknili glede poslovanja v njihovi službi. Zavrnil pa smo jih prav zato, ker sili v stvari, ki bi se jih morali izogniti ravno radi svoje službe.

Niti ene stvarne besede niso napisali, ki ki ovrgla naše navedbe. Pač pa so se na najodvratnejši način zagnali v osebo slovenskega učitelja. Nezaslišano je to tem bolj, ko moremo ugotoviti z moško in slovesno besedo, da nismo tozadevno dobili od učitelja Švara niti črke, ne pismeno, ne ustmeno. Je vendar pak grd izbruh sovraštva in zavisti. Pa ko bi bilo samo to! Bi se še potrpelo. Koliko smo že

prevrta, v Sofiji pomenja veliko nevarnost za mir na Balkanu. Ne samo vlada, temveč tudi ostala politična javnost in parlament še vedno z napetostjo pričakujejo, kakšne uspehe bo donesla akcija Stambolijskega. Se vedno je negotova usoda Stambolijskega. Toliko je sedaj ugotovljeno, da Stambolijski intenzivno in marljivo organizira svoje kmetijske mase, da ima na razpolago velikansko kmetско vojsko, s katero bo na vsak način skušal udariti na Sofijo ter vreti sedanjo vlado. Stambolijski je vedel za pridne revolucionarje, imel je delno slutnjo o načrtih zarote, zato je zadnji čas odredil tudi nekatere varnostne odredbe. Iz razlogov osebne varnosti je Stambolijski zadnji čas redno bival izven glavnega mesta. Dnevno je prihajal v prestolico samo za nekaj ur, da je rešil nujne vladne posle.

Po izjavi zunanjega ministra v narodni skupščini so parlamentarci zelo živahno diskutirali o dogodkih v Sofiji in o stališču jugosl. vlade. V parlamentu ravnotako splošno prevladuje prepričanje, da je treba te dogodke presojati z vidika, da so v tesni zvezi z akcijo bivšega carja Ferdinanda, ki ga je bil Stambolijski vrgel s prestola po katastrofi bolgarske vojske l. 1918. Koburžani mrze Stambolijskega. Umevno je torej, da mu tudi sedanji car Bolgarov Boris ni popolnoma zaupal in da se ga skuša na vsak način iznebiti. Carju Borisu ni bila nikakor simpatična akcija Stambolijskega za zblizanje Bolgarske »Jugoslavije«. V tem oziru je zelo značilen članek o zunanjepolitičnih zadevah v podrobnejših informirane »Tribune«, ki konstatira, da je prevrat na Bolgarskem pripravil pripravi Ferdinand v sporazumu s svojim sinom Borisom. Ferdinand ne more pozabiti odločnega in drznega nastopa Stambolijskega proti njemu za časa vojne. Kralj Boris je pod stalnim vplivom svojega očeta videl v Stambolijskem močja, njemu zelo nevarnega. Ker je Stambolijski zadnje čase pokazal svoje tendence, da se Bolgarska zbliža z Jugoslavijo, je Ferdinand prepričal svojega sina, da bi takšna politika prej ali slej morala povzročiti propad dinastije Koburžanov na Bolgarskem. Boris, misleč, da stremi Stambolijski za personalno unijo s kraljevim Srbom, Hrvatom in Slovencev, je sankcioniral prevrat, ki naj bi preprečil vse resnične ali fiktivne načrte ministrskega predsednika Stambolijskega.

Kakor za časa Karlovega puča, tako je tudi sedaj vse belgrajsko časopisje in ostalo v provinci složno in enotno ter zahteva od vlade, da s paznim očesom, trezno in prevladno motri in zasleduje dogodke v Sofiji. Jugoslovska demarša v Sofiji? BELGRAD, 13. Snoch od 18. do 20. se je vršila seja ministrskega sveta. Na seji je bilo podano poročilo o dogodkih v Sofiji. Povsem izgleda, da je stanje na Bolgarskem vrlo resno. Po zadnjih vesteh se nova vlada ojačuje. Stori se, da bi najdaljnji ukrepi za varnostno službo na mej. Vlada bo zahtevala od bolgarske vlade jamstva, da se izvrše vse mirovne pogodbe. Minister zunanjih del je v stalnem stiku z zaveznicami Male entente. Na snochni seji ministrskega sveta se je razpravljalo o demarši vlade v Sofiji. Demarša naj bi opozorila novo bolgarsko vlado na nekatere ukrepe (predvsem mobilizacijo odpuščenih oficirjev in vojakov), ki se očitno protivijo mirovni pogodbi ter izrazila protest proti takemu postopanju. Tekom dneva je bil minister Ninčić v stalnem stiku s Prago in Bukarešto ter je sprejel tudi poljskega in grškega poslanika. Jugoslavija bo postopala v polnem soglasju s svojimi zaveznicami. V svrhu varnosti mej se ojačujejo obmejne čete ter razmišlja vlada tudi o tem, da popolnoma zapre mejo proti Bolgarski. Ni izključeno, da se demarša v Sofiji izvrši že danes.

SOFIJA, 13. Včeraj popoldne so vladne čete zasedle Slavovico, kjer je bival Stambolijski. Stambolijskega niso našle. Seljaki se razhajajo na svoje domove. Velje število jih je zbranih pri selu Radomiru. Začetek državljanske vojne na Bolgarskem Stambolijski razpolaga s 50 tisoč mož vojske BELGRAD, 13. O položaju na Bolgarskem prihajajo zelo nasprotujoče si vesti. Bolgarska brzojavna agencija razpolaga v svet tendenciozne vesti, da je položaj vlade trden, da vlada v zemlji popoln red in mir in da narod manifestira za novo vlado nacionalne koncentracije. Te vesti so v bistvu daleč od resničnega položaja. Privatne vesti, v kolikor izvirajo od zanesljivih informatorjev, naglašajo, da se začenja na Bolgarskem razvijati državljanska vojna. Značilno je, da bolgarska oficijelna poročila ne poročajo niti besedice o usodi Stambolijskega. Oficijelni tisk o njem popolnoma molči. Belgrad pa nervozno pričakuje pozitivnih poročil, kakšna je Stambolijskega usoda in kako uspeva njegova akcija proti Sofiji. Preko Caribroda prihajajo privatne vesti, da je Stambolijski v središču Bolgarje okoli Slavovice in Plovidva zbral dobro oboroženo narodno vojsko, broječo nad 50.000 pristave zemljoradnikov. S to vojsko namerava Stambolijski kreniti proti Sofiji. Druga poročila zopet vele, da se vrše na mnogih krajih v južni in severni Bolgariji veliki boji med bolgarskimi kmeti in vladi zvesto vojsko.

BELGRAD, 13. Po poročilih iz Caribroda se nahaja Stambolijski v Slavovici. V svoje posebno varstvo ima na razpolago močne oddelke organiziranih seljakov. Vlada vojska skuša obkoliti kmetško vojsko. Toda ne more prijeti Stambolijskega v središču, ker za nie

govim zaledjem dohajajo nove kmetške mase. Iz Sofije je vlada odposlala proti Stambolijskemu en skadron konjenice. V bojih z vladnimi četami je padel bivši minister Popov.

SOFIJA, 12. Pri Gornji in Dolnji Duplici so se vneli luit boji med kmeti in vladnimi četami. Kmetom poveljuje bivši predsednik narodnega saborja. Vlade čete so bile poražene.

Rusija

Sporazum med Rusijo in Anglijo se bliža

MOSKVA, 12. Zdi se, da Rusija v sporu z Anglijo nekoliko popušta. V odgovoru na zadnjo angleško noto izjavlja ruska vlada, da bi angleški predlogi utegnili služiti kot podlaga za sporazum. Vendar pa Rusija vztraja na stališču, da je mogoče priti do sporazuma edino potem direktnih pogajanj. Obžaluje, da je Anglija zavrnila predlog, da bi se pogajala s Čičerinom. Ruska vlada, zaključuje odgovor, upa, da bo Anglija napravila potrebne korake, da se še bolj utrudi in razširijo gospodarske odnosi med obema državama.

Leninovo zdravje — Kamenev o angleško-ruskem sporu

MOSKVA, 12. Na plenarni seji moskovskega sovjeta je izjavil Kamenev, da se je Leninovo zdravstveno stanje znatno zboljšalo, odkar se je bolnik preselil iz Moskve na deželo.

Na isti seji je Kamenev govoril tudi o angleško-ruskem sporu in je rekel v svojem govoru med drugim, da je sovjetska vlada dosegla v svojem popuščanju glede angleških zahtev že skrajno mejo. Ruska vlada je izjavila v svoj not, da je pripravljena plačati odškodnino za angleška vohuna Davisona in Hardinga. Ravno tako je Rusija pripravljena ugoditi angleškim željam glede ribolova. Glede drugih vprašanj pa bo zahtevala sovjetska vlada, da se mora sklicati za njih rešitev posebna konferenca.

Moskovski listi o ratifikaciji rusko-danske pogodbe

MOSKVA, 11. «Pravda» naglašja, da je ratifikacija rusko-danske pogodbe s strani danskega parlamenta važen dogodek ter pripominja, da je bilo ravno na Danskem središče monarhističnih spletk proti Rusiji. Nadalje pravi list, da se nahaja Danska v gotovi odvisnosti od angleškega kapitala. Ratifikacija pogodbe da spada v isto vrsto dogodkov kakor stremjenje Francije, Japonske in deloma tudi Italije za gospodarstvenim zblizanjem s sovjetsko Rusijo.

Belgija

Belgija in odškodninska vprašanja

BRUSELJ, 12. V poslanski zbornici je podal zunanji minister Jaspas glede odškodninskega vprašanja to-le izjavo: Zasedba Poruhija nam služi samo kot sredstvo, da prisilimo Nemčijo, da plača, in ne mogoče v kake obrambne svrhe. Nemška nota je nesprejemljiva; želimo le, da bi bila odpisana Nemčiji skupna nota. Ako se nam to posreči, postavimo spet skupne fronte, brez katere ni mogoče rešiti odškodninskega vprašanja. Odločili smo se kakor Francija, da ostanemo v Poruhju dokler nam ne bo plačana odškodnina.

Anglija

Anglija nekoliko v zadregu radi zadnje nemške note

LONDON, 13. Stališče angleške vlade glede zadnje nemške note ni še popolnoma jasno. Včeraj se je zdelo, da bo Anglija enostavno zavrnila francoske zahteve, da mora Nemčija prej nehati s pasivnim odporom, predno bi se pričela pogajanja, danes se kaže zadnja popolnoma v drugi luči. Neko poluradno poročilo pravi namreč, da se ni angleška vlada še končnovalno odločila. Ministri, bodisi pri sejah ministrskega sveta, bodisi vsak zase bodo nadalje proučevali zadevo v smislu, da končno pride do zadovoljive rešitve s sodelovanjem Francije in Belgije. Tukajšnje časopisje piše zelo optimistično o tem vprašanju; Badwin da bo napel vse sile, da bodo zavezniški poslali skupen odgovor Nemčiji; kajti na ta način se vezi med zaveznicami ne bodo razhlajale. Italijanski in francoski poslanik sta napravila potrebne korake pri vladi. Dobro informirani krogi trdijo, da Francija in Belgija ne umakneta zahteve, da Nemčija takoj neha s pasivnim odporom. Nemčija naj bi vsaj preklicala ukaze za pasivni odpor, ki jih je gotovo izdala; na ta način bi namreč pokazala, da je proti pasivnemu odporu.

Nemčija

K dogodkom v Dortmundu

PARIZ, 12. Iz Dortmundu poročajo, da je 11. t. m. ponoči bila napadena francoska patrula. V obrambo je patrula streljala na napadalce, izmed katerih je ostalo šest mrtvih in trije ranjeni. Druga vest iz Dortmundu pravi, da so Francozi radi umora dveh francoskih vojakov zaplenili pri podružnici Reichsbanke 40 milijard mark.

Avstrija

Seipel pojde v Varšavo

DUNAJ, 12. «Neue Freie Presse» javlja, da pojde avstrijski kancelar mons. Seipel v Varšavo, da obišče poljsko vlado.

Amerika

Velikanski požar na postaji Broad

FILADELFIA, 12. Na postaji Broad je izbruhnil požar, ki je uničil vso postajo. Pri tem je zgorelo 30 vlakov, ki so se nahajali na postaji; človeških žrtev ni bilo. Škoda znaša nad 30 milijonov dolarjev.

Konferenca v Lausanni — Ismet paša dela preglednice zaveznicom

LAUSANNE, 12. Danes zjutraj so se privatno sestali trije zastopniki zaveznicov in Ismet paša, da bi razpravljali o klavzulah, ki se imajo vpisati v pogodbo v svrhu zaščite zavezniških interesov v Turčiji. Na poziv kom. Montagne, da bi pričeli s tozadevno razpravo, je Ismet paša izjavil, da je sicer pripravljen razpravljati o načrtu za te klavzule, vendar pa ne bo mogel načrta ne sprejeti ne zavrniti, ker je vezan na navodila svoje vlade, ki je proti vpisu starih klavzul v pogodbo. Po dolgem živahnem razpravljanju je bilo sklenjeno, da se popoldne snidejo zavezniški in turški gospodarski izvedenci, ki bodo natančneje proučili obseg teh klavzul. Ismet paša bo medtem, brzojavnim putem izval nova navodila iz Angore. Gospodje so se nato sporazumeli, da se bodo vršila pogajanja o koncesijah sporodno z onimi o turškem državnem dolgu in o izpraznitvi Carigrada ter morskih ožin.

Francoski jezik se izganja iz turških šol CARIGRAD, 12. Tukajšnji pokrajinski svet je sklenil, da odpravi pouk francoskega jezika iz ljudskih šol.

DIKTATURE

Povojnja doba se da primerjati morskemu valovanju po veliki nevihti. Silen vihar se je polegel, oster veter se piha, pa ni več nevaren velikim ladjam. Toda valove je še vedno veliko, morje je še vedno razburkano, a daljni oblaki se v daljavi še vedno grozeče kažejo.

Tako je danes v Evropi. Prestala so klanja na velikih bojščih, ne vrši se več direktno uničevanje človeških življenj in človeškega imetja na veliko, toda človeška družba in njeni organizmi so še vedno v nemirnem razpoloženju, vsepovsod se še vedno vedno vdiga valovanje, zdaj močnejše, zdaj slabše. In hkratu nas nova vest o kakšnem umoru, atentatu, prevratu itd. spomni tega nemirnega valovanja.

Se nobena doba v zgodovini človeštva nam ne pokazuje toliko družabnih prevratov kakor doba po zadnji svetovni vojni. Se nikoli se ni toliko govorilo in pisalo o diktaturah, še nikoli se niso diktature tako gosto vpeljale, kakor je to po svetovni vojni.

Največji in najgloblji družabni prevrat je doživela Rusija. Njen diktator Lenin vlada že šest let nad vesoljnim ruskim narodom in niti najmanjšega znamenja ni, da se bo v dogledni dobi takozvana diktatura proletariata umaknila kakšni drugi družabni obliki. Izredni časi so vrgli na površje izredne osebe z velikimi novimi dejavji o izprebrtnosti sveta. Silni načrti so se porodili v razgreditih glavah, a udeležitev teh načrtov zahteva diktaturo, zakaj nove ideje so lepe, toda njih udeležitev mora v praksi trčiti ob velike težave in nasprotovanja. In ko se diktator hkratu znajde pred ovirami, tedaj je umevno, da išče novih potov, da išče izhoda iz položaja, ki mu utegne postati usoden, usoden zanj in za njegove ideje. In pri idejnih osebah je drugi moment bolj važen. Tedaj pride razočaranje, zakaj realnost je neusmiljena in podere vse utopije in sanjarije. Leninova kretnja na desno je razočarala komunistične utopiste in sanjače, toda rešila je revolucijo.

Leninova stranka se mora še vedno boriti za svoj obstoj. V Rusiji so izjemne razmere. Brez sile in diktature ne bi mogla komunistična stranka obdržati svojega sedanjega položaja vladajoče stranke.

Stremljenje komunizma, ki je prišel iz vzhoda, je bilo in je deloma še nevarno obstoj zapadnih družabnih organizmov. Tej nevarnosti se je postavilo meščanstvo v obrambo. In v krajih, kjer je bila nevarnost največja, je zadobila ta obramba ostrejši značaj. Posledica velikega boja med komunizmom in meščanstvom je tudi sedanji izjemni položaj v Italiji. Fasistovska stranka tvori najmočnejši jez proti boljševizmu. Diktator Mussolini je protiteute diktatorja Lenina. Zapadna diktatura pobija vzhodno diktaturo.

Tretja diktatura, ki ima zopet popolnoma drug značaj, je bila dosedanja diktatura bolgarskih kmetov. Stambolijski, bolgarski diktator načeluje stranki, ki se bori proti meščanskemu militarizmu, kateri je pahnul državo v nesrečno vojno.

Lenin, Mussolini, Stambolijski: trije diktatorji treh popolnoma različnih načel in idej. Vsak izmed njih zastopa po eno vodilno idejo, ki so med seboj deloma v sovražnem razmerju.

Lenin predstavlja stremljenje socialističnega delavstva, Mussolini je izraziti predstavnik buržoazije, a Stambolijski, ta nekronani, sedaj odstavljeni, kmetijski kralj, hoče imeti diktaturo kmetov.

Te osebnosti: Lenin-delavec, Mussolini-meščan, Stambolijski-kmet, so trije glavni tipi onih struj, ki ustvarjajo novo družbo povišane Evrope. Padec ene ali druge ali tretje osebe more začasno posamezne struje zajeziti, ovirati jih v toku. Delavska, meščanska in kmetijska struja pa bodo obstojale tudi v slučaju, če izginijo s površja vodilne osebe, ki so izraziti predstavniki teh struj.

Padec Stambolijskega (o katerem se ne da še izreči definitivna sodba) bi pad

Položaj na Bolgarskem

Jugoslavija in prevrat na Bolgarskem — Kralj se je povrnil v Belgrad — Važna posvetovanja vlade

BELGRAD, 13. Celokupna belgrajska javnost, ki je glede ciljev nove bolgarske vlade zelo skeptična, stoji še vedno pod vtisom dogodkov v Sofiji. Sedaj je toliko gotovo, da nova Cankova vlada nima za seboj bolgarskega naroda, omejuje se samo na Sofijo in bližnjo okolico, opira se na vojsko, ki pa ni po nekaterih, še ne popolnoma kontroliranih vesteh, vsa na strani revolucionarjev. Parlamentarni in vodilni krogi z vsem zanimanjem in z vso intenzivnostjo zasledujejo nadaljnji razplet sofijskega državne prevrata. Kakor se sedaj stvari razvijajo, je brez dvoma pričakovati, da stopa Bolgarska v štadij novih zapletljajev. Ni izključena krvava državljanska vojna. Nova vlada zbira okrog sebe vsa razpoložljiva sredstva, z naglico ojačuje garnizijo, da bi se mogla vzdržati na kmalu.

Mnogo živahnih komentarjev je vzbudila okolnost, da je Bolgarska mobilizirala več letnikov, da je vpoklicala pod orožje rezervne oficirje oz. rezerviste in je vsled tega kršila direktno vojaška določila neuilske mirovne pogodbe. Jugoslovska vlada bo s tega vidika zavzela najodločnejše stališče. Večina parlamentarnih krogov zagovarja stališče, da mora vlada začeti odločno diplomatsko intervencijo. Demokratični poselniki krogi nikakor ne odobravajo rezerviranega stališča, da se vlada ne more vmešavati v notranje politične razmere sosed. Temu nasproti pripominjajo, kako djamentralno drugačno stališče je vlada zavzela v slučaju Karlo-

vega puča na Madžarskem. V tem slučaju je šlo za restavracijo Habsburgov. Po mišljenju večine parlamentarcev, kakor tudi po soglasni sodbi pomenja državni prevrat v Sofiji poskus Koburžanov, da se na vsak način ohranijo na prestolu, poskus Ferdinanda, da Bolgarska zopet zaplove v ono nacionalno-šovinistično politiko, ki se je vodila v letih 1915. do 1918.

Jasno je že sedaj, da Jugoslavija nampram dogodkom na Bolgarskem ne more biti popolnoma rezervirana, marveč mora z vso pazljivostjo zasledovati razvoj dogodkov in pazno motriti cilje nove bolgarske vlade. Gotovo je že sedaj, da bo vlada v slučaju daljnjih zapletljajev prisiljena v sporazumu z drugimi sosedmi, posebno z Rumunsko in Grško storiti najprijemnejše in najizdatnejše odredbe in korake v svrhu zavarovanja državnih interesov in v zavarovanje miru na Balkanu.

Kako resno vlada premotriva položaj na Bolgarskem, dokazuje tudi okolnost, da ministrski svet v tako odločilnih momentih ni mogel prevzeti popolne odgovornosti, čeprav vrši v kraljevi odsotnosti kraljevo oblast. Na predlog ministrskega predsednika Nikole Pašića je ministrski svet zaprosil kralja Aleksandra, da prekine bivanje v Sinaji kot gost rumunskega kralja. Kralj Aleksander se je pozivu odzval in prispel tekotom včerajšnjega dopoldneva s ekspresnim vlakom v Belgrad. Na tej seji se baje imajo skleniti definitivni sklepi. Predmet razpravam tega ministrskega sveta bo izključno le Bolgarska in zadnji dogodki v Sofiji. Odgovorni faktorji ne prikrivajo, da nadaljni razplet državnega

pomenil padec kmetijske diktature na Bolgarskem. Zemljoradniško gibanje pa bo ostalo in sedanja meščanska vlada ne bo mogla zatreti tega gibanja.

Tako se nam v velikih obrisih predčuje razredni boj v Evropi, ki je splošen, neomejen. Trije razredi se bojujejo in se bodo tudi še naprej borili za prvenstvo. Ta boj se vrši danes v povelju dobi surovo, brezobzirno. Popolna zmaga enega razreda nad ostalima pa bi pomenila nazadovanje. Vsi trije razredi so potrebni, ker se izpolnjujejo med seboj. Spoznanje te resnične prirode v bodočnosti do drugih naših oblik medsebojnega bojevanja. Ko prestane človeštvo sedanjo hudo povojno krizo, ko se bodo zabrisali materialni in moralni sledovi vojne, tedaj nastopi doba, ko se bodo našli vsi trije borci v složenem delu za skupni blagor.

Tedaj pride doba mirnega razvoja, prestale bodo tudi diktature, ki so škodljive in ponizovalne za današnje človeštvo.

K novi nemški spomenici

Spomenica, ki jo je Cunova vlada poslala zaveznikom kot dodatek in izpolnitev pavez note, je prinesla novo življenje v vprašanje Pohorja in reparacij.

Nova nemška nota se razločuje od prve v sledečem: 1. ne vsebuje nobene grožnje; 2. navaja točno garancijo; 3. ne imenuje nikake globalne vseote.

Glede 1. točke je treba omeniti, da je bila prva nota bojevitija, t. j. dokler Francozi ne izpraznijo Pohorja, ne dajo Nemci nič, pasivni odpor se ne opusti. K 2. točki je omeniti, da se je takrat nemška vlada resno potrudila navesti nekatere resnične virov svojega bogastva, ki naj se uporabijo za pokritje odškodninskega dolga. Končno se nemška vlada spetno izogiba navedbi vseote, ki jo misli plačati.

Iz teh razlogov je jasno, da je ta spomenica dosti bolj pripravna za pogajanja kakor prejšnja. Vendar pa bodo morali Nemci še mnogo popustiti od svojega stališča, ako bodo hoteli priti do ustnih pogajanj z zavezniki, kakor izraža spomenica to željo.

Predvsem je tu vprašanje nemškega pasivnega odpora v Porurju. Tu vprašanje je za Francoze eno glavnih. S tem, da se nemška nota izogiba govoriti o pasivni rezistenci, ni to vprašanje že rešeno, Francozi ne poudarjajo preko tega vprašanja. Zatorej je jasno, da se bodo morali Nemci brez pridržkov in dvomnosti izreči tudi o pasivnem odporu. Iz pisanja nemškega časopisa in izjav nekaterih politikov in državnikov pa je razvidno, da bi bili Nemci pripravljeni opustiti sovražnost pasivnega odpora. Praktično bi ta odpor prenehal, ko bi začeli Nemci oddajati Francozom one množine premoga, ki so ga dajali pred zasledbo Porurja. Umevno je, da skušajo Nemci svoj umik kolikor mogoče drago prodati, zato bodo pač zahtevali gotove politične in gospodarske ugodnosti za slučaj, da se odrečejo zadnjega orožja.

Vsekakor zahtevajo danes vsi Nemci enoglasno, da ne sme Porenje tvoriti nobenega kupčijskega predmeta za poravnano spora in ugodno rešitev reparacijskega vprašanja. Francoska zaokroževalna politika je postala zelo nevarna za skupnost in solidnost nemške države. Francozi delajo na vse kriplje, da bi odrgali. Porenje od Nemčije ter ustanovili "samostojno" državo, ki bi bila seveda pod stalnim nadzorstvom Francozov. Te dni se vrši v Monakovem zanimiv vplezadajniški proces proti nemškemu monarhističnemu zarotniku. Pri tej zaroti je imel glavno vlogo neki francoski general, ki je delal torej za interese svoje države. Bavarska monarhija bi se imela odtrgati od Prusije ter z nekaterimi avstrijskimi deželami morda celo z vso Avstrijo tvoriti novo državo.

Vse to dokazuje, v kakšni stalni nevarnosti se nahaja integriteta nemške države in kako so francoski agenti na delu, da razbijejo politično enotnost nemškega naroda. Verjetno je, da bodo Nemci zahtevali, naj Francija čisti podpiranje separatističnih teženj v Nemčiji in naj se odreče rovarstvu proti enotnosti sedanje države. To bi bila cena za epustitev pasivne resistance.

Nemška politična javnost je sprejela precej ugodno novo Cunovo noto. Posebno se povdarja, da je veliko bolj diplomatska nego prva spomenica, ki se je tako pone-srečila. Izkušnja pač uči.

Garancije, ki jih ponuja nemška vlada bi bile: železnice, carina, užitina. Glede železnice je treba reči, da so danes zelo visoko pasivne. Le z najenostnejšimi odredbami bi bilo mogoče napraviti ta obrat aktiven. Železniški tarifni so v primeri z vrednostjo današnjega denarja s predvojnimi neprimerno nižji. Toda če pomislimo, da so nemške železnice pred vojno izkazovale velik prebitok, ki je prišel v dobro državnih financam, tedaj je vendar možno, da se bo dalo v bližnji prihodnosti nekaj iztisniti iz njih. Carina in drugi davki se bodo morali istotako zvišati, ako sprejmejo zavezniki ponujene garancije.

Velikansko zvišanje železniških tarifov, ter povišanje vseh davkov bo imelo za posledico veliko draginjo, katere posledice pa bo moralo nositi vse ljudstvo. Z drugimi besedami: ako hoče Nemčija plačevati vojno odškodnino, bo moral k temu občutno prispevati sleherni Nemec; žrtvovati bo moral del svojega zaslužka za plačevanje dolgov. V splošnem se more trditi, da do danes ni nemško prebivalstvo občutilo še teže odškodninskega dolga, vsaj direktno ne. Ljudsko blagostanje je na pr. v Nemčiji veliko večje kakor recimo v Italiji in to vključno temu, da je bila Italija zmagovalka v svetovni vojni, Nemčija pa premaganka.

Vse, kar je Nemčija do sedaj plačala zaveznikom, je šlo s pomočjo tiskarskega stroja, ki bruhla noč in dan velikanske vsote papirnatega denarja iz sebe. S tem denarjem so Nemci skoraj popolnoma vzpostavili svojo industrijo, s tem denarjem so do sedaj krpali vse vrzeli in škode, ki jih je povzročila svetovna vojna v notranjosti. S papirnatimi markami si je Nemčija preskrbela zlato valuto, kadar jo je potrebovala, tako so delali tudi zasebniki, in šlo je imetno naprej do najnovejših časov. Toda ta papirnata in deloma sleparska gospodarska politika mora privedi do katastrofe, če se ne dobe druga pota. Upniki v inozemstvu zahtevajo faktična plačila, nikakih obljub in nikakih papirnatih garancij v obliki še takih umetniško izdelanih obveznic. In tako je prišel čas, ko bodo Nemci občutili, da so izgubili vojno in da so oni tisti, ki morajo plačati vojno odškodnino. Znižanje blagostanja in izseljevanje, to so perspektive bodočih let. Nemci so pač enkrat videli, da se gre takrat za res.

Stališče Francije napram novi nemški spomenici je po dosedanjih izjavah odklonilno. V dveh točkah ne bodo Francozi nikoli popustili. Prvič gleda pasivnega odpora, kakor že rečeno, drugi pa ne bodo nikoli pripoznali kompetence v odškodninskem vprašanju kakšni mednarodni komisiji, ki jo Nemci predlagajo. To bi pomenilo, da so se odrekli sedanje odškodninske komisije, ki obstoja po določbah versailleske pogodbe.

Casopisje je seveda zelo bojevitno in radikalno in sploh odklanja vse točke nemške ponudbe. Vendar pa je verjetno, da bi tudi Francozi privolili v pogajanja, če bi Nemci popustili v omenjenih dveh točkah, ki se največ oddaljujejo od francoskega stališča.

Angleško časopisje je v splošnem ugodno ocenilo novo nemško ponudbo. Toda iz vseh glasov zveni opomin Nemčiji, da mora popustiti glede pasivnega odpora. Glede predlaganja za ustanovitev nove mednarodne komisije se Angleži zavedajo, da Francozi v tem ne bodo popustili, zato pa se od nekaterih strani predlaga zavezniki konferenca. Tudi glede nemške želje za ustna pogajanja nimajo Angleži nobenih predsodkov, če Nemci popuste v svojem trmasti odporu v Porurju.

Stališče Anglije se da tako-le precizirati: Poruhrsko vprašanje in reparacijsko se morata na vsak način rešiti. Nemci morajo popustiti napram Francozom do skrajne meje, tako da bodo Francozi prisiljeni pokazati svojo barvo: ali hočejo odškodnino ali pa hočejo razkovanje Nemčije in nadvlado na evropskem kontinentu.

Mussolini je pred italijanskim senatom opredelil stališče Italije v sledečem: 1. Nemčija mora plačati; 2. Ne sme se dopustiti, da bi Francija izrabila položaj za svojo hegemonijo v Evropi; 3. rešitev odškodninskega vprašanja je v vzročni zvezi z vprašanjem medsebojnih zaveznih dolgov.

Z drugimi besedami: Italija bo stala na strani Francije do skrajnosti, dokler se bo šlo za izterjanje dolgov od Nemčije, ne mogla bi pa podpirati francoskih imperialističnih teženj, če jih Francija morda skriva za svojo reparacijsko politiko.

Vključ raznim nesoglasjem med Belgijo in Francijo, o katerih smo čuli v zadnjih dnevih, sta se obe vladi sporazumeli glede nadaljnjega postopanja proti Nemčiji. Naprotniki Francije so se ušli tudi takrat, če so računali na nesoglasja med Parizom in Bruseljem.

Poincaré je še vedno zmagovalec. Zasedba Porurja je zares dragoceno poročilo v njegovih rokah. Uspeh mu ne more uiti. Če Nemci kapitulirajo na vsej fronti, pojdejo Francozi iz Porurja. To bo morda razočaranje za francoske imperialiste in generale, morda bo tudi prekrizalo gotove račune francoske politike, toda na zunanji pomeni uspeh za sedanjo vlado. Če ni drugega, je tudi denar dober. Ako pa Nemci ne popuste, se bodo Francozi stalno etabliirali v zasedenih krajih ter pletli dalje svojo protinemsko mrežo in stalno ogrožali in slabili nemško moč. Iz dolgotrajne zasedbe pa se more marsikaj drugega razviti. Od ustanovitve "samostojne" Porenjske republike pa do aneksije k francoski državi je le korak.

Ako se Nemci dobro zavedajo te nevarnosti, in če so zares pripravljeni kaj žrtvovati, ustegejo danes se prepričati za svojo državo pogubna stremeljenja francoske politike, sicer bo prepozno. Nikdar ni bila francoska politika tako odločna in smotrna in na daleč računajoča, kot je danes.

DNEVNE VESTI

ZLATA SRCA

Goriško okrajno učiteljsko društvo je priporočilo svojim članicam in članom, da preskrbe pri svojih dobrih ljudeh počitniško oskrbo revnim otrokom brezposelnih staršev sentjakovske šole v Trstu. Agilnejše učitelstvo je šlo z veseljem na to blago delo najčistejšega človekoljublja. In čujte, kolik uspeh! Do 7. junija se je prijavilo predsedstvu toliko plemenitih naših malih posestnikov in učiteljev, da so zagotovili ravno 100 recitov tržaškim otrokom brezskrbne potitnice na deželi. Nekoliko pomoči pri svojem usmiljenem redniku v domačih opravilih bodo dali naši hvalazni otroci z največjim veseljem.

In njih stariši S kolikimi blagimi čustvi bodo ljubili svoje plemenite rojake, ki dajo njih ljubljencem brezplačno oskrbo v čistem in zdravem zraku na deželi, pod sivim Čavnom, na planinah in po naših Brdih! Ali bo vriskanja pri naših malih letovnih, ki se bodo krepili pri mleku, sadju in domači krepki hrani izven tesnih in zadušljivih tržaških stanovanj v krasni prirodni lepoti cvetne Vipavske doline, zelenih planin in v solnčni goriški okolici? V čast domaćinam in kot vzpodbujevalen zgled naj tu objavimo imena teh usmiljenih krajev. Grgrar, sprejme 22 otrok (11 deklet in 11 deklic). Črnič sprejmejo pod svojo gosposkno streho 8 deklet in 11 deklic, Ozeljan 5 mladih 4 deklet, 10 deklic, Osek Vitovlje 6 deklet, 7 deklet in Ravna na njimi 2 deklet in 1 deklica. Na Kalsko planoto pojdejo 3 deklet in 3 deklice. Dalje so se prijavili: Kojsko za 4, Podgora za 4, Standerč za 3, Čepovan za 3, Rihensberško Brje za 3, Volčjadraga za 2, Kenče za 2, Solkan za 1 in Pevma za 1.

To je prva stolica 45 deklet in 55 deklic! Predsedstvo učiteljskega društva pravi "razčunamo na dve sto". Solza ginjenosti mi je kanila na te vrstice, ki jih pišem. Ne manjka blagih ljudi med našim dobrim rodolom! In to je tolažba v sedanjih težkih dneh, to je nada v boljšo bodočnost!

Za vse je svet dovolj bogat in srečni vsi bi bili, ko kruh delil bi z bratom brat s prav srčnimi čutili! Blagoslovljeno bodi tvoje sveto delo, naše učitelstvo! Hvala tebi naše dobro ljudstvo, da reže kruha naši tržaški deči brezposelnega preletarja. Ako bi vsi ljudje imeli tako zlata srca, bi zgnila beda iz te solzne doline. Predsedništvo okrajnega učiteljskega društva sprejema pa še nadaljne prijave, ker hrepeni po drugi stolici. Ugodite temu plemenitemu hotenju! — Mladinoljub.

Za besedanj naj slede dejanja Furlanske sekcije društva "Pro Montibus et Silvis" (za pospeševanje planinskih krajev) je imela te dni svoj enajsti kongres v Idriji. Poročila v italijanskih listih naglašajo, da je bil sprejem v Tolminu in v Idriji najpripravljen. Na zborovanju je profesor Del Pizzo v imenu Vidma izrazil željo, da bi prebivalstvo teh krajev skoro v celoti italijansko dušo, kakor so to storili tudi beneški Slovenci, ki so se borili za Italijo na krvavih bojiščih in ni bilo med njimi — to je posebno naglašal ob vihrnem odobravanju navzočih — nobenega ubežnika. Kakor beneški Slovenci, tako naj tudi prebivalstvo teh krajev vzbudi Italijo in Italijane, ki da z zaupanjem in ljubeznijo gledajo v te kraje. Lepo so se glasile besede. Belčimo jih z zadovoljstvom. Gospodje so se ovedočili, da so prišli med slovensko ljudstvo, v slovenske kraje in da je to ljudstvo mirno, pošteno in gostoljubno tudi napram sodržavljanom italijanske narodnosti. Da je torej — kulturno v najlepšem pomenu te besede! Na podlagi vsega tega, kar so videli na lastne oči in doživeli osebno, naj presojajo odklepe vse tiste kleve, ki jih pišejo razni italijanski listi na škodo tega našega ljudstva. In naravnost zadržati se morajo, če se spominjajo, kaj vse

in kako se je pisalo o tem ljudstvu povodom nesrečnega kruskega dogodka. Saj je celo tako odlična publikacija, kakor je "Illustrazione Italiana", označila naše ljudi kot barbarce, ki da nimajo nobene pravice do — pravice in ki naj jih Italija traktira le z verigo in batino! Drago nam je tudi, da je govornik opozoril na zgled beneških Slovencev. Vršili so svojo dolžnost tudi na krvavih bojiščih. Vprašamo ga sedaj, ali ni ljudstvo s tako zvestobo in takim poštenjem v polni meri vredno zaupanja od strani države?! Ali ni vredno, da mu za tako zvestobo tudi država vrca — zvestobe?! To je: da mu ne krati nobene državljanove pravice, da mu ne ovira narodnega in kulturnega razvoja, da ne izganja njegovega jezika iz šol, uradov in cerkev! Če se je to ljudstvo, kot slovensko, zvesto borilo za državo na bojiščih, ali si ni pridobilo s tem polno pravico do svobodnega slovenskega življenja v isti državi?! Govornik je želel, naj bi naše ljudstvo vzbudilo Italijo in Italijane. Od italijanske strani je odvisno, da se uresniči ta želja. Potrebno je, da tudi Italija — oficijelna in neoficijelna — vzbudi svoje slovenske državljanke in da to ljubezen tudi izkazuje z dejavnimi pravičnostmi in resničnimi dobrohotnostmi v vsakem pogledu — tudi v narodnem — tako, da ne bomo morali nikdar več polusati grode besede o — koloniji Lepim besedam, ki so se govorile v Idriji, naj sledijo tudi dejanja ljubezni, pravičnosti in spoštovanja do pravic našega ljudstva!

Odmeni Mussolinijevega govora v senatu, ki je bil tako važen dogodek, da stoji še vedno v ospredju, so bili različni. Fašistovski in filofašistovski listi so pozdravili nastop ministrskega predsednika z velikim veseljem, navdušenjem in plaskanjem. Vse ostali tisk — ki bi ga imenovali protirežimski ali vsaj ne-režimski — pa je komentiral Mussolinijevo izjavo na način, ki jasno dokazuje, da je ta samozaveš ministrskega predsednika precejšen del italijanske javnosti hudo zabolela. Posebno bolesto je zadel ta del italijanskega naroda Mussolinijevo grožnja, da je fašizem pripravljen se povrniti k razkaznim revolucionarnim sredstvom, in pa izrazito strankarsko-polemični ton onega dela njegovega govora, ki se nanaša na notranjo politiko. Opozicijonalni listi so postavili proti Mussolinijevi samozavešni svojo lastno samozaveš s tem, da so dali duška svoji užaljenosti kar v imenu italijanskega naroda, ki vidi v ponižanju zbornice ponižanje svojega lastnega dostojanstva. Značilno je, kar piše v tem pogledu "Il Mondo", eden največjih in najbolj čitanih italijanskih listov. "Ako je res — pravi omenjeni list, zavračajoč Mussolinijevo grožnjo z možnostjo novega nasilnega pohoda fašizma — da bo lahko bodočnost v mnogih stvareh različna od preteklosti, se pa da ravno tako lahko misliti, da bi znal dobiti prihodnji napad popolnoma drugačno podporo nego prejšnji, kajti dasi se je pripravljeno na vse žrtve, ki so združile s človeškim dostojanstvom in ki jih zahteva domovina, se vendar ne bo moglo iti preko gotove meje, ne da bi postalo življenje preko mere grenko. Čudno pa je na vsak način, da se slišijo z vladne klopi besede, s katerimi se samo zato ne čuva k državljanjski vojni, ker so plod zares malo velikodušne zavesti, da se nahajajo v rokah ene strani nadmočna materialna sredstva. In tako izvenjavajo te besede v naglaševanju državljanske sužnosti."

V nadaljevanju naglašava "Mondo", da se čuti vedno bolj oddaljenega od vlade, ki se misli opirati na oboje silo proti deželi, ki se misli poslednja ne hotela pritrjevati, kakor da bi bilo mogoče, da bi mogla taka oboje sila braniti katerokoli vlado proti odporu narodne samozaveš. Ko pride na konec tega govora — zaključuje "Mondo" — se morajo vprašati: Kaj hoče od nas ta mož, ki je in hoče ostati na čelu vlade? Da služimo kakim ideji? Da se pridružimo kakemu programu? Da se pokorimo kakim narodnim dolžnostim, ki bi bila jasna

vsem? Nič od vsega tega. Ta mož zahteva marveč od nas le to, da sprejememo njegovo vrhovno in večno moč kot politično dogmo, ki bi bila — ako je treba — nad ustavo in zakonom in bi postala sama nekaka višja in nespremenljiva postava Italije. To ni zahteva, naj se pridružimo, ni poziv k predaji in pokoritvi, temveč je to trajna izročitev enemu človeku pravic in oblasti, ki priteče samo ljudstvu. V preteklosti je vlada govorila o obrambi države. Danes pa govori vlada o obrambi vlade tudi proti narodu. To pa nikakor ne more biti dopustljivo."

V podobnem smislu, dasi mnogo manj ostro, so sprejeli Mussolinijev govor tudi drugi nerežimski listi, predvsem poljski. Ti glasovi so tem pomembnejši, ker je g. Mussolini ravno v svojem govoru pred senatom veličal časopisje kot ono širno in občenarodno zbornico, poleg katere da je poslanska zbornica le čimtelj druge vrste.

Vojni spomenik na hribu Vodice pokvarjen. Včerajšnji "Piccolo della sera" poroča, da je vojaška patrula iz Kanala ugotovila, da je vojni spomenik na hribu Vodice pri Sv. Gori pokvarjen ter poročala nadalje, da je bila nad tem hribom zadnje dni izvaljeno hudo nevihta, tako da je splošno mnenje, da je spomenik pokvarila strela in je izključen vsak vandallizem.

To je samozaveš! V svojem govoru na petkovski seji senata je izjavil ministrski predsednik Mussolini na zaključku: "Moja vlada, ki se zdi morilna svoboda, je bila morda prevelikodušna. Kdo bi nam bil mogel zabraniti v onih dneh, da bi bili storili, kar so storile vse revolucije, da bi se bili enkrat za vselej rešili tistih, ki nam sedaj — zlorablajo naše velikodušje — otežujejo našo nalogo? Ali naj ne zlorablajo našega velikodušja! Jaz ne vprašujem, ali je bilo dobro ali slabo, da smo postopali tako kakor poprej rečeno. Ne stavljam si tega vprašanja. Izjavljam le o odkritosrčnosti, ki se utegne zdeti brutalna, kajti če bi bilo jutri potrebno, imam poguma, volje in sredstev, da tudi sedaj storim to! ... Če hoče kdo sodelovati z mano, ga sprejemam v svojo hišo. Če pa ta sotrudnik diši po inkvizitorju, ki kontrolira, ali pa dediču, ki čaka, ali pa možu, ki hoče beležiti moje pogreške, potem pa izjavljam, da absolutno nočem nič slišati o takem sodelovanju!" — To je samozaveš! Tako govori diktator, ki se zaveda svoje moči in ki ne pozna nikake ovire. Da-li pa ta samozaveš zadobi svojo opravičilo tudi v dogledih — bližnjih, ali bolj oddaljenih — to je drugo vprašanje.

Društvene vesti

Planinsko društvo. Danes običajni sestanek. Pevsko društvo "Ilirija". Koncert, kateri se je imel vršiti 27. maja je končevaljavno določen. Vršil se bo 24. t. m. ob 20. uri v dvorani DKD pri Sv. Jakobu.

Vaje so danes za ženski zbor, jutri za moški zbor. V nedeljo bo skupna vaja ob 14. uri v društvenih prostorih. Prisotnost vseh članov in članic obvezna. — Odbor.

Akord. I. družstvo "Balkan". Drevi ob 20/30 redni sestanek.

Kmetijska Zadruga - Trst. V nedeljo dne 17. t. m. v pisarniških prostorih skupna seja ožjega odbora in nadzornišva. Začetek seje ob 9 uri. Seja je jako važna in je navzočnost vseh nujno potrebna.

Nogometni odsek S. D. "Adrija" ima danes točno ob 20 uri v navadnih prostorih redni sestanek. Ker so važne točke na dnevnem redu, je dolžnost vsakega nogometa, da se sestanka udeleži. — Vodja.

Sportno društvo "Adrija" naznanja naši sportni mladini, da se bodo vršile v kratkem sledeče tekme oziroma dirke: 1. Pešhoja na progi 5 km, 2. Tek na 100 metrov, 3. Kolesarska dirka na kilometer. Toliko naznanja onim, ki mislijo tekmovali, da se pravočasno vpišejo v društvo, ker bodo gori navedene tekme oz. dirke dostopne samo članom društva. — Odbor.

Vrtne veselice pri Sv. Ivanu. V nedeljo dne 17. t. m. priredi podružnica Solskega društva pri Sv. Ivanu vrtne veselice. Dobitek je namenjen za stavbo otroškega vrta. Kdor ljubi svoj rod, naj po možnosti prisloži društvu na pomoč. Zavedajmo se vsi svoje dolžnosti in položaja za našo dečo mal dar domu na aljar. Naj nikdo ne išče izgovora, da se ni mogel udeležiti veselice ali da mu ni bilo možno poslati darila za paviljon. Vsa tudi najmanjši prispevek je dobrodošel.

Iz tržaškega življenja

Podjetja zlikovcev. Iz vile "Berdoleggio", ki se nahaja v Barkovljah - Bovedo št. 363, je v zadnjih časih ponovno zmanjkalo tekmo noči več predmetov in razno orodje, ki se je nahajalo v vrtu vile. Kljub nadzorovanju se ni lastniku vile posrečilo, da bi izsledil dolgotrajne nočne obiskovalce vile. Zadeva je bila naznanjena orožnikom, kateri so začeli od tedaj posebno paziti na vilo. Pred sinočnjim so se neznanji obiskovalci spet napotili v vilo, toda to pot so jo izkupil, kajti dva orožnika sta jim preprečila njihove nepoštena namena. Zasačila sta namreč zlikovce ravno ko so hoteli siloma odpreti okno v priličju vile in posrečilo se jima je, da sta aretirala enega izmed tatov, med tem so drugi še utegnili zbežati in izginiti v nočni temi.

Aretrirane, ki se je legitimiral za 17-letnega Alberta Poslen, stanujočega v ulici Scuole israelitiche št. 2, je bil odveden v zapor v ulici Coroneo.

Dunajska varijetna pevka Henrika Rosenbauer, stara 23 let, ki stanuje začasno v hotelu "Savoja", je naznanila pred včerajšnjim na policijskem komisariatu v ulici Sanità, da se je v njeni odsotnosti neznan zlikovec spilzil v njeno sobo ter ukradel zlato ročno torbico in razne dragulje in skupni vrednosti okoli 8.000 l. O tatu ni nobenega sledu.

Sleparja z lesom. Pred par dnevi se je pojavil v skladišču lesa trvdke Matathias, ki se nahaja na obrežju Grumula št. 6, mlad človek. Izkazal se je za Cezarja Veglia, mešetarja; rekel je, da ga je poslala družba hotelskih lastnikov z nalogo, da se pogodi za nakup gotove količine lesa za znesek 2000 l, katerega bi plačala omenjena družba po prihodu lesa v Portorose. Trvdka Matathias mu je izročila zahtevano množino lesa in par dni pozneje je posla v Portorose družbi hotelskih lastnikov račun za znesek 2000 l. Toda iz Portorose je dospel trvdki presenetljiv odgovor, da ni nihče naročil in tudi ne prejel lesa. Trvdka Matathias je tedaj uvidela, da je šla na limanice zvitemu sleparju. Naznanila je zadevo na kveturu, katerega je na podlagi ovadbe dala aretirati premetnega sleparja.

Ugodna pomota bolne ženske. Zasebnica Josipina Regar, stara 36 let, je ležala že delj časa bolna v svojem stanovanju v ulici Riborgo št. 3. Na nočni omari poleg postelje sta se nahajala dve steklenici z zdravili, izmed kate-

rih je ena vsebovala nek močan špirit za mazanje.

Včeraj jutraj je hotela ženska, kakor po navadi vsako jutro, zavžiti zdravilo. Pomotoma je vzela v roke steklenico s špiritom, ter izpila veliko žličko te tekočine. Zavžiti špirit jo je začel seveda žgati v želodcu. Bolnica je jela vpiti ter tako priklicala domače, od katerih se je eden podal v zavod "Zelenega križa", kjer je prošil za zdravniško pomoč.

Na lice mesta je prihitel zdravnik, ki je dal bolnico nemudoma prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so ji izprali želodec. Na ta način so žensko spravili iz nevarnosti, toda kljub temu je morala ostati v bolnišnici.

Nenadna smrt. Pred sinočnjim je nenadoma postalo slabo železničarju Vidu Infante, staremu 54 let, stanujočemu v ulici Edmondo de Amicis št. 19. Njegovi domači so poklicali na pomoč zdravnika iz zavoda "Zelenega križa", toda ko je ta dospel na lice mesta, je bil Infante že mrtev. Zdravnik je ugotovil, da je mož umrl vesled srčne kapi.

Iz tržaške pokrajine

Shod v Bitinjah. Preteklo nedeljo 10. t. m. se je vršil v prostorih g. Grahorja v Bitinjah pri Premu gospodarski razgovor, kateri je bil obilno obiskan. Udeležila sta se tega sestanka tudi poslanca Šček in Lavrenčič. Razgovor je otvoril točno ob 4 uri popoldne poslanec Šček z daljšim nagovorom do navzočih, nakar je povzel besedo inženir Rustja, ki je razpravljal o gospodarskih vprašanjih Reške doline. Glavni pridelek te doline je sadje, češnje, iz katerih se je do sedaj kuhalo mnogo žganja. Ker se pa vsled previsokega davka ne izplača več kuhati žganja, je priporočal govornik, naj bi kmetovalci lupili in sušili češnje, kakor so to pred vojno delali Briči v goriških Brdih. O tem vprašanju se je vnela precej živahna debata, katere so se udeležili g. Kovačič št. iz Smerja, g. Fatur iz Prema in drugi. Povdarjalo se je, da se pridela polovico češpovcev (krehelov), ki se ne dajo lupiti in tudi ne sušiti. Le ti niso za drugo nego za kuhanje žganja, ki naj bi se rabilo za domačo potrebo in naj bi bilo tudi davka prosto. Izrekla se je tudi želja naj bi se izposlovalo od vlade, da se dovolj vsako leto uvoz za seme potrebne krompirja z Gorenjskega. Tudi o tem vprašanju je bila živahna razprava. Končno je poslanec Lavrenčič očrtal v kratkih besedah finančni položaj države, razpravljal o vojnih škodah, priporočal navzočim varčevanje v gospodarstvu, oživiljeje bivših podružnic kmetijske družbe Kranjske, ki se naj preustroji v zmlu z združnega zakona in ki naj bi preskrbovale prebivalstvo s potrebnimi semeni in gospodarskimi potrebščinami. V Prestranku naj se napravi državna drevesnica, naj se vpleče vzgoja plemenskih bikov in otvori kmetijska šola.

Na željo g. župnika Zganjarja je razpravljal inženir Rustja tudi o davku od zemljiškega dohodka.

Zborovanje je spretno vodil g. Kovačič ml., ki se je končno zahvalil navzočim poslanecem za njih udeležbo in inženir Rustja za njegovo obsežno in temeljito predavanje, na kar je zborovanje zaključil.

Sklepilo se so resolucije glede davka prostega kuhanja žganja, uvoza krompirja za seme, zamenjave kron otvorne drevesnice in kmetijske šole v Prestranku.

Sestanek je imel popolnoma gospodarski značaj.

Iz Postojne. V nedeljo de 10. t. m. je uprizarilo tukajšnje "Tamburaško" dramsko društvo Sovič Funtkovo dramo "Tekmas".

Glavno vlogo t. j. Lesovina je igral gosp. Gvido Mislaj. Že pri par igrah smo opazili, da je imenovan zelo nadarjen za dramatik. V vlogi Lesovina je pokazal, da ni samo komik, ampak da se zna globoko poglediti tudi v resno vlogo. Pokazal je, kako človek trpi, ako vidi, da ga hočejo po sili odstraniti s površja in ga potlačiti v grob. Lepo, da, zelo lepo je to pokazal v zadnjem odstavku svoje vloge, ko že popolnoma znori, in ga končno zadene kap. Njegove geste so bile tako dobro zadete, da se razen kake malenkosti glede glasu opusti lahko vsa kritika. G. Mislaj, le vztrajno naprej!

Daneja je igral g. Mirko Pikel. V svoji težki vlogi je tudi on pokazal, kaj lahko doseže Postojna na dramatičnem polju, ako se diletantje s tako vno zanimajo za dramatik, kakor ravno on.

Stano, t. j. Danejevo ljubimko, je igrala g. Mici Severjeva. Ljubka kakor v vsaki vlogi.

Grusča t. j. Lesovinovega prijatelja, je igral g. N. Zorž. Primeroma zelo težko vlogo je jako dobro pogodil. Najbolje je to pokazal, ko je miril Lesovina, kadar je začel noreti.

Helena je igrala g. Zofi Zorž-eva. Tudi ta vloga ni bila lahka. Ako bi nekoliko bolj izražajoče govorila, bi bila vloga še bolj zadeta.

Slugo je igral g. N. Velušček. — Igralci in obdorniki! Delajte na to, da se čim prej zopet vidimo. "Bivši igralci".

Vesti z Goriškega

Nov ferman predsednika Brelicha. V nedeljski številki smo poročali, da se je v petek mudil v Gorici predsednik kascijskega dvora Biscaro in da je njegov obisk najbrže v zvezi z ureditvijo jezikovnega vprašanja na sodnihjav osvojenih dežel. Obenem smo izrazili upanje, da bi predsednik najvišjega sodnega dvora uvidel ono veliko krivico, ki se dogaja slovenskemu prebivalstvu na naših sodnihjav. Če je bila gorenja naša domneva utemeljena, potem moramo z bolj ugotoviti, da se pe njegovem obisku naše narodne pravice še bolj teptajo nego prej.

V ponedeljek dne 11. t. m. je izdal namreč predsednik Brelich na uradniško osebo tribunala in preture v Gorici v obliki ok

Zgledi mikrajo! Priznati moramo, da se je gorška „Voce dell'Isenzo“, odkar je začela zopet izhajati, obnašala napram nam goriskim Slovencem docela korektno in dostojno. Dosedaj se niso pojavili v njenih predelih še nikakoli šovinistični izlivi proti Slovencem, kakor smo jih bili vajeni v prejšnjih časih. Toda vse kaže na to, da so se krivice proti slovenskemu življu začele širiti iz palače pravice kakor nalezljiva bolezen po celim mestu.

V tokrovi številki objavlja „Voce“ pod naslovom „Dvojezičnost“ daljši članek, v katerem se zgraža nad dejstvom, da so nabiti po mestu slovenski piakati z italijanskimi prevodom, kar žali narodno čustvo Gorice. V članku poziva politično oblast, da naj podzame v interesu dobre politike in neoporečne pravičnosti proti tej zlorabi potrebne korake.

Ako misli „Voce“, da bo s tem kaj pomagano hiračji Gorici, ji radi tega članka ne zamerimo preveč; ta neznatni udarec bomo že prenesli in se radi tega prav nič ne razburjamo.

Priveditev „Dramatičnega krožka“
„Dramatični krožek“ je zaključil v soboto letošnjo dramatično sezono s Petrovičevim „Ploho“, veselo vaško igro v treh dejanjih. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je bila to pot igra skrbno pripravljena in tudi igralo se je precej dobro. Mnogoštevilno občinstvo se je iz srca nasmejevalo nad posledicami, ki jih prinese take vrste ploha v zakonskem življenju. Z zaključkom sezone je „Dramatični krožek“ lahko zadovoljen.

Vprašanje vojne odškodnine. Če že ne vsak dan, pa vsaj vsak teden prinaša vedno nove spremembe v tem velevažnem vprašanju. Pred kratkim se je pisalo, da se bo od meseca maja nadalje izplačevala vojna odškodnina izključno le v bonih, sedaj pa nam zopet zatrjujejo, da bo deželni hipotekni zavod izplačeval še vedno predume v denarju in sicer za stavbe posameznikom, ki niso vključeni v zadrugah, 40%, potomci zadrug pa 80%. Istočasno se bodo izplačevali predumi 50% na konkordate iz l. 1923 o prenehanju in predumi 50% na konkordate o zemljiščih.

Čez teden bodo izdani najbrže novi odloki in nova navodila.

Odmevi vojne. — Granata v senu. Peter in Lenard Valentincič iz Petrovega brda sta nakladala seno na voz in nista niti od daleč slutila, da se nahaja med senom granata. Ta je ob udarcu vil kar naenkrat eksplodirala. Enemu od bratov je strašno poškodovala eno oko, medtem ko je drugi odnesel le lažje poškodbe.

Nevarna igra. 16-letni Milan in 4-letni Franc Jerkič iz Dobravele sta našla naboj in sta se z njim igrala. Iz te nevarne igre je postal velika nesreča, kajti naboj je med igro eksplodiral ter ju je poškodoval na raznih delih telesa.

Zven so ukradli. Fornasin Ivan in Marega Severin sta ukradla iz kapelice na pokopališču v Villessu zvon v vrednosti 1000 lir in sta ga razbila na drobne kose. Peresin Ruggero pa jima je pomagal spraviti razbiti zvon v zvenec denar. Mesto razbitega zvona jim je zavonil na goriskem tribunalu zvon pravice. Fornasin je dobil 9 mesecev, Marega in Peresin pa vsak po 2 meseca in 10 dni ječe.

Neugodnosti novega voznega reda. S spremembo voznega reda z dne 1. junija t. l. sta bila na progi Trst-Podbrdo odpravljena kar dva osebnata vlaka, ki sta se križala na severni postaji v Gorici. Eden je odhajal ob 123 iz Gorice v Podbrdo, drugi pa ob 127 iz Gorice proti Trstu. S to odpravitvijo je posebno hudo zadeto prebivalstvo naših gor, ki mora sedaj čakati za povratek iz Gorice na večerni vlak. Mnogi, ki uredijo svoje posle v mestu že pred polnočjo, so prisiljeni ubiti docela brez potrebe pol dneva v Gorici in če se vrata v poznem večeru v nekoliko ur od postaje oddaljene vasi. Pa tudi potniki, ki prihajajo z poldanskim vlakom iz Ajdovščine, morajo sedaj do večera čakati na zvezo s Trstom.

„La nave“ v Gorici. V petek, dne 15. t. m. se bo igrala, kakor smo že poročali, v goriskem gledališču D'Annunzijske „La nave“. Zanimanje za to predstavo je veliko.

Koncert v korist dekliškega zavoda. V soboto, 16. t. m. ob 9. uri zvečer se bo vršil v dvorani „Vittoria“ velik koncert z zanimivim sporedom v korist dekliškega zavoda. Na sporedu sta tudi dve točki našega rojaka Marija Kogoj: „Requiem“ in „Poljski nagli“.

Standrež. Bralno in pevsko društvo v Standrežu priredil v nedeljo dne 17. junija v Standrežu, na dvorišču znane gostilne Turri (pri cerkvi) javno prireditev s sledečim sporedom: 1. Ferdo Juvanec: Na goro, poje mešani zbor.

2. M. Hubad: Skričanček poje Zvrgoli, narodna, mešani zbor. 3. Samospevi za sopran s spremljevanjem klavirja, poje gđ. Ema Hoban: e) V. Parma: Ptčka, iz narodne igre Legijonarij, b) E. Adamič: Jezdec, c) D. K. Grek: Notranjska, d) G. Puccini: Arijia iz opere Lohéme, II. dej. (tempo di valzer lento), e) J. Pavčič: Pastarica, f) R. Orel: Vabilo. 4. Dvo-spevi s spremljevanjem klavirja: a) H. Volarič: Divja rožica, b) D. Jenko: Na tujih tleh, c) K. Hoffmeister: Nocturno, d) H. Volarič: Vesele mladenke. 5. Dr. Josip Stolba: Stari grehi, veseloigra v treh dejanjih. Med odmore in po končanem sporedu svira godbeni krožek iz Murna. — Začetek ob 4. uri popoldne. — Vstopnina: sedetja I. L. 5, II. L. 3, stojšča L. 2.

Kanal. „Prvi je rožica.“ Ta rek se je uresničil našemu vrlému g. Leziju, ki kuje konjska kopita. „Podkova“, simbol sreče, je tudi njemu donesla rodbinsko srečo. Rodil se mu je prvo-rojenček, ki je s svojim rojstvom povzročil, da se je o priliki njegovega krsta nabrala v družbi presrečnega „očka“ in z njim se radujočih prijateljev lepa svotica 47 L. Od tega zneska je dobila naša Narodna Čitalnica polovico, druga polovica se je pa izročila šolskemu voditelju za potrebne učne šolske dece. Iskrena zahvala in melemu Zlatanu „mnogo sreče in zlate v življenju“.

Veleja v Bovcu. Na splošno željo ponovi naše pevsko društvo „Rombon“ prihodnje nedelje, 17. t. m. A. Novčanovo dramo v treh dejanjih „Veleja“.

Igra sama je bila po naših listih že tolikokrat premleta, da bi bilo odveč zgubljati o tem besede. Zato je bilo tudi odveč, da se je g. kritik v „Edinosti“ z dne 31. V. tako zelo začudil nad izbero ravno te „nehvaležne“ igre. Gosp. kritik je gledal prizore pri prvi uprizoritvi gotovo vse preveč z moralnega stališča. Ali je res neobhodno potrebno, da se uprizorijo samo igre polne morale? Ali ni tudi dobro in prav, da se kaže na odrju življenje tako kakor je — žal — v resnici in četudi je to blatno in nemoralno, kakor nam ga predstavlja ravno „Veleja“? — Ljudstvo vsaj vidi, da privede človeka tako nemoralno življenje v propast.

Hvaležni pa moramo biti gosp. kritiku, da je moral kljub vsej svoji strogi priznati, da je bilo izvajanje igre dobro ter da so diletanti rešili svoje težke vloge častno.

Upamo, da se tudi pri ponovitvi potrudijo igralci, da ne zaostanejo za uspehom prve uprizoritve.

Godbeno društvo v Idriji priredi v nedeljo dne 17. t. m., popoldnisa izlet na Čekovnik. Vabljeno so vsi člani in prijatelji društva. Pot bo šla po Slanica in Nikovo, kjer bo v gostilni Podobnik kratek odmor. Zbirališče pred društvenimi prostori ob 14. uri.

Sport

Izid nedeljske vzpodbujevalne dirke S. D. A. Ob priložnem lepem vremenu se je predstavilo ob določeni uri 11 dirkačev (od 19 vpisanih). Ob 16'10 je dal starter znamenje za odhod. Brez posebnih nezdov so prispeli v maksimalnem času samo 4 dirkači, kar znači, da je prvi kolezar v primeru z drugimi dobro vozil. Tukaj podamo natančen dohod dirkačev k cilju:

1. Jernej Lukša (št. 10) 1 h 6' 40"; 2. Ignac Komar (št. 9) 1 h 12' 10"; 3. Marij Jurkič (št. 5) 1 h 12' 40"; 4. Pavel Vovk (št. 4) 1 h 16' 30".

Peto darilo ostane nezavojevano, ker ni prišel po četrtm niče v maksimalnem času.

V Bazovici se je zbralo še precej občinstva; tudi ob progi so vaščani z zanimanjem sledili razvoju dirke.

Posebna zahvala gre gospodom: Dr. Joahimu Ražmu, Preslu, Cibic ter Antonu Melički, ki so tvorili razsodišče dirke, ter določili končni rezultat povsem pravično in nepristransko.

Dirkačem pa, ki niso dosegli uspeha ključemo: Vztrajnega dela je treba, pa pride slednjic za vsakega uspeh. — Odbor SDA.

Gospodarstvo

Breskev in marelica. Navodilo, kako jo vzgajamo in oskrbujemo z 22 slikami in dvema barvnima prilaganjema. Priredil M. Humeč, višji sadjarski nadzornik. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena Din. 12.

V naših starih vinogradih, kjer je rastle trta še na stari podlagi, je imela tudi breskev svoj zaslužen prostor. Toda prišla je trta us, uničila je naša stara poezije polna brda in z njimi vred je izginila tudi breskev. V novih, modernih zasajenih vinogradih pa za breskev ni več prostora in batji se je, da bi to zlahtno drevo sčasoma popolnoma ne izginilo iz naše ožje domovine. Bila bi to ogromna škoda, zlasti če pomislimo, da prinaša breskev najlahtnejše sadje, ki je izbornega okusa in kaj pripravno za napravo raznih sadnih izdelkov.

V bližnji bližini mest, letovišč, kopališč, zdravilišč, industrijskih podjetij itd. bi prinašala breskev nasajena v primernih solčnih legah, brezdvomno višje dohodke, nego katerakoli druga rastlina.

V vsestransko temeljito in skrbno predelani knjigi nam pove pisatelj vse, kar je potrebno vedeti o vzgoji, podlagah, sortah, oskrbi, gnojenju, boleznih, pobiranju in vlaganju breskovega sadu. Nad vse poljudno je tudi obrazložena vzgoja v naravnih in umetnih spalnirnih oblikah na vrtu in ob stenah. Breskova rez se obravnava menda prvič v slovenski književnosti. Na sličen način je predelano tudi poglavje o marelici.

Knjige ni treba priporočati, ker se pripravoda dovolj sama. Sadržaji in ljubitelji sadjarstva jo

bodo prebirali gotovo z največjim pridom. Prodaja se v Trstu pri Štöki, v Gorici v Nar. knjigarni in v prodajalni K. T. D.

Anton Janša. Nauk o čebelarstvu. Tretja izdaja. Priredil Francišek Rojina. Z dodatkom Albertijev-Znidaršičev (A.-S.) panj in kako v njem čebelarimo. Priredil M. Humeč, višji sadjarski nadzornik. Cena 24. Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Naš gorenski rojak A. Janša je bil prvi čebelarški učitelj na novoustanovljeni čebelarški šoli na Dunaju od 1769. do 1773, ko ga je kmaj 39-letnega doletela prežgodnja smrt. Največje nemško čebelarstvo delo „Unsere Bienen“ 1920. piše o njem sledeče:

Janša je bil samouk in ni imel pred svojim nastopom na čebelarški šoli nobenega znanja o znanstvenih prireditvah svojih sodobnikov na čebelarstvu. Toda kdor čita njegovo knjigo, se ne bo mogel načuditi ostrosti in pravilnosti njegovih opazovanj. Njemu ni bila čebela kakor zaprti knjiga. Vse tajnosti je odkrilo njegovo bistvo oko in v nasprotju svojih tovarišev strokovnjakov, da celo strokovnjakov učenjakov ne najdemo v njegovi knjigi niti ene domneve ali nauka, o katerega pravilnosti bi morali danes dvomiti. Podoba treh čebelnih bitij, slikane od njegove umetniške roke so tako naravne, da ne zmoremo niti danes boljše.

Gospod pisatelj nam je podal v tretji izdaji knjigo, katero je spisal Janša, največji naš čebelarški genij v nemškem jeziku pred 150 leti.

Drugi del knjige, prirejen po g. Humeču, razprava o sestavi in uredbi Albertijev-Znidaršičeve panja in o potrebnih pomočnikih v čebelarstvu. V kratki in jedrnatih oblikah nas seznanja gospod pisatelj o raznih čebelarških opravilih v A. Z. panju, kakor prinašanju, prevažanju na pašo, odjemanju medu, o vzgoji matic, pripravi na zimo itd. Številne izvirne, vseskozi jasne slike slajsoj umevanje sicer poljudno pisane vsebine.

Knjiga bo izboren vodnik za vse tudi napredne čebelarje, ki čebelarijo v A. Z. panju ali nameravajo preiti k temu, v Sloveniji dobro uspelem sistemu. — Prodaja se v Trstu, v Gorici v Nar. knjigarni in v prod. K. T. D.

Mali oglasi

SLUŽKINJO, poštno, ki se razume tudi pri kuhinji, išče majhna družina. Pojasnila daje prodajalna „Helvetia“, Corso Garibaldi 5. (822)

SPALNE sobe in kuhinje, moderne prodam. Sprejemam naročila in popravlja. Udine 28. Majcen, mizar. (824)

SLUŽKINJA, ki zna kuhati se sprejme. Welter, Giulia 82. (325)

PONUDBE

Prti, bel na meter 150 cm vis. od L 10.—
Prtičl, bel 60x60 vis. " " 2.75
Prti, barvan, 140x140 ribe fantazija " " 32.—
Brisače, črpe in iz gostega blaga, vseh velikosti " " 5.—
Blago, za rjuho, trpečno 120 cm vis. " " 8.50
Platno, za blazine, 80 cm vis. " " 4.25
Platno, fino, 160 cm, najboljša vrsta L 15.—, 16.—

POZOR! Proda se krasna jedilna soba iz hrastovega lesa, spalna soba, pohištvo za kuhinjo, vse po jako nizki ceni. Viale R. E. 27 Kramer. (823)

POSJED za 45.000 lira. Blizu crkve Majke Božje na Trsatu prodaje se cijeli posjed. Posjed sadržava: a) jednu prizemnu kuću sa 4 sobama, 2 kuhinjska, 2 konobama, hodnikom, tavanom, smočnicom itd.; b) jednu staju sa dvijem prostorijama i vodom; c) priličan kompleks zemljišta i vrt, ukojem se nalazi vodovod sa 4 pipcima. Kuća je opskrbljena vodom, električnom rasvjetom i plinom. Osobito je prikladna za one, koji se misle baviti trgovinom. Cijeli posjed ogradjet je zidom. Ozbiljnim kupcima daje se mogućnost, da isplate svotu od 45.000 lira u dvijema obrocima. Potanje informacije daje vlasnik Stevo Gorupce, bravar, Sušak-Trsat. (321)

NA PRODAJ lepo posetstvo, 9% oralo veliko, z dvema oraloma vinograda, najlepša lega, 1/2 ure od postaje Slivnica pri Mariboru, 3 hiše, lepa klet s posodami, sadonosnik, travnik, polje in gozd. Cena 400.000 Din. Pojasnila daje Marija Koprivnik, Maribor, Badleva ulica 15, ali dr. A. Juvan, odvjetnik, Aleksandrova cesta 18. 771

SLUŽKINJO, pridno, išče za takoj gospod sam (trgovca), na deželi. Naslov pri upravnisti. 793

OMARE, postelje, lepe, po nizkih cenah, brez poviška, prodaja delavnica: Fabio Severo 7. 801

HIŠA pripravna za vsako trgovino, se prodaja, eventualno zamenja s hišo v Jugoslaviji. Pojasnila pri upravnisti. 806

POSTELJE 60, chiffoniers 220, nočne omare 50, vzmeti, žimnice iz volne in morske trave, popolna solidna soba 850.—. Fonderia 3. (818)

PRODAM 90 kg zajamčeno čistega, trčnega medu iz lanskega poletja. Cena po dogovoru. Andrej Kenč, šolski vod. v Zagorju pri Št. Petru. (820)

EGIPTOVSKI profesor grafologije, pove karakter, preteklost in bodočnost. Trst — Via Geppa 10. 658

POZOR! Krone, korale, zlatu, platinu in zobovje pe najvišjih cenah plačuje edini grosist Bellei Vita, via Madonnina 10, I. 32

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje, nego drugi kupci. Via Pandares št. 6, I. 44

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Periot, via S. Francesco 15, II. 45

RADI BOLEZNI se prodaja mala zaloga vina z vsemi potrebnimi za napolnjevanje steklenic. Veliko število odjemalcev obetoče že pet let. Naslov pri upravnisti. (821)

ZLAT, srebrni in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Montecristo). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

Šola Berlitz

Trst — Via Torre bianca 21, III.

Začetek novih tečajev in privatnega pouka v angleškem, francoskem, nemškem, italijanskem, španskem, portugalskem in arhivarskem jeziku tekom tekočega tedna.

Pouk dajejo diplomirani profesorji različne narodnosti. Pojasnila in vpisovanja: vsak dan od 9 do 21. Via Torre bianca 21, Trst. (54)

Proda se

blizu Kranja na Gorenskem lepo posetstvo z veliko prilično hišo, gospodarskimi poslopi, vrtom, travniki in gozdi.

Ponudbe na: Janez Pevc, zg. Bitnje, pošta Štrazlje pri Kranju.

VABILO

rednemu občnemu zboru
Centralne posojilnice

registrirane zadruge z omejeno zavezo v Gorici

ki se bo vršil

v četrtek, dne 28. junija t. l. ob 10. uri zjutraj v uradnih prostorih, Corso Verdi št. 32, I. nadst.

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo nadzornika.
3. a) Potrdjenje računsko sklepa za upravo leto 1922.
- b) določba o uporabi dobička.
- c) določba višine obresti deležem.
4. Volitev načelnika.
5. Volitev nadzornika.
6. Služajnosti.

NAČELNIŠTVO.

ZA

HOTEL VILE

RESTAVRACIJE, ZDRAVILIŠČA itd. itd.

Majhen izveček naše izbire:

Jedilno orodje	posrebrnjena alpaka, 3 kos	L 25.—
Jedilno orodje	za sadje, posrebrnjena alpaka, 3 kos	" 22.—
Žličke	za belo kavo, posrebrnjene alpaka	" 5.—
Žličke	za črno kavo, posrebrnjene alpaka	" 3.50
Žlice	in vilice iz aluminija	" —.90
Žlice	za otroke, iz aluminija	" —.80
Žličke	za kavo, iz aluminija	" —.60
Obročki	za prtiče, kineško srebro	" 5.—
Obročki	za prtiče veliki, kineško srebro	" 5.50
Sipnica	iz kineškega srebra	" 6.—
Podstavki	za sadje s steklenim krožnikom	" 40.—
Podstavki	za sadje, s steklenim krožnikom in cvetlično posodo	" 53.—

! Novi dohodi in izbira preprog, brvanih zaves, stores, brise-bise, vitrages, pogrinjal iz calicot, tulle, etamina in musoline. !

Hoteli in zdravilišča dobijo pri večjih naročilih posebne popuste.

Corso V. E. III - 16

Tel. 10-08

ÖHLER

Corso V. E. III - 16

Tel. 24-24

PODLISTEK

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem

X.

Pot je bila večidel ravna in gladka. Vsaki-krat ko sem se ozrl, sem videl, da sta mi sledila oba volhuna. Tekom pota sta se držala v varni dolžini od mene. Toda večkrat sta pospešila korake, kakor da bi me hotela doleteti — se nato ustavila, se posvetovala ter nadaljevala pot ostajajoč v isti razdalji.

Prišel sem do samotnega kraja, odkoder sem videl v majhni razdalji, da pot naglo zavije. Iz tega sem sklepal (sodeč tudi po času), da moram biti blizu mesta, ko sem zaslišal nenadoma za seboj korake onih dveh mož.

Predno sem se utegnil obrniti, je šinil eden izmed njiju (to je oni, ki me je zasledoval v Londonu) naglo ob moji levi strani ter me ugrabil z ramenom. Vseled natčina, s katerim sta me zasledovala od Welminghama sem, se bil bolj razdražen, nego sem se tega zavedal. K nesreči sem vzil ter sunil moža precej krepko od sebe. Takoj je začel vpiti na po-

moč, nakaar je pritekel na mojo levo stran njegov tovariš — oni krepki mladenič v gozdarski obleki — in v naslednjem trenutku sta me držala ujetega v svoji sredi na odprti poti.

Ker sem bil prepričan, da sta me vlovila v past in me je grabila jeza, da sem se pustil ujeti, sem na srečo opustil vsako misel, da bi se spustil v brezploden boj z možema ter bi se poslužal svoj položaj. Zatajil sem prvo naravno kretnjo, s katero sem se hotel iztrgati iz njunih rok, ter se ozrl, če je kdo v bližini, da bi ga poklical na pomoč.

Neki kmet je delal v bližnji njivi; on je moral videti, kaj se je zgodilo in pozval sem ga, naj gre z nami v mesto. Odkimal je trmasto z glavo ter šel proti majhni hišici, ki je stala nekoliko oddaljena od deželne ceste. Istočasno sta izjavila moža, ki sta me držala, da me nameravata tožiti, ker sem ju napadel. Bil sem miren in dovolj razumen, da nisem nič ugovarjal. Pustila moje roke, saj grem z vama v mesto. Mož v gozdarski obleki je s surovo besedo odbil moj predlog. Drugi pa je bil dovolj prebrisan, da je pomislil na posledice, in zato ni pustil, da bi se njegov tovariš z nepotrebnim nasiljem kompromitiral. Namignil mu je in sta me izpustila.

Prišli smo do cestnega ovinka in tik pred

nami je ležalo predmestje Knowelsbury-ja. Neki mestni policist je šel po poti nam nasproti. Mož sta ga takoj poklicala. Odvrgnil je, da je mestni svet v tem hipu zbran v sodniški dvorani ter nam priporočal, da se podajmo takoj tja.

Sli smo v mestno hišo. Sodni pisar je spisal pozivnico in moža sta izpovedala svojo tožbo s pretiravanji in zavijaji, ki so običajna v takih prilikah. Sodnik (neprijazen mož, ki je s strupenim užitek izvrševal svojo dolžnost), je vprašal, ali je bil kdo priča napada bodisi na cesti bodisi ki tožitelja. V moje veliko presenečenje sta tožitelja navedla prisotnost kmeta na polju. Sodnik me je v naslednjih besedah poučil o namenu tega pristavka. Opozoril me je na pričo ter istočasno izjavil, da je pripravil pustiti me prostega proti poročilu. Če bi bil v mestu poznan, bi me izpustil proti mojemu lastnoročnemu podpisu; ker pa sem bil tu popolnoma tuj, je bilo potrebno poklicati drugo primerno poročilo.

Namen proti meni uprizorjene komedije mi je bil sedaj jasen. Stvar je bila tako izpeljana, da je moral sodnik razsodbo preložiti, jaz pa nisem mogel dobiti poročila v tujem kraju in torej tudi ne prostosti. Obravnava je bila odložena samo za tri dni, t. j. do prihodnje seje mestnega sveta. Toda med tem časom, ko bi

jaz sedel v zaporu, bi mogel gospod Persival uporabiti vsa mogoča sredstva proti mojemu delovanju — morda bi se mu celo posrečilo za vselej preprečiti odkritje tajne — in to brez najmanjše bojazni, da bi ga utegnil jaz pri tem ovirati. Po preteku treh dni bi bila tožba brez dvoma umaknjena, in priča nepotrebn.

Bil sem tako ogorčen vsled te usodne ovire, da sem bil sploščka popolnoma nezmožen razmišljati o sredstvih, ki bi mi pomagala iz te zagate. Bil sem tako nespameten, da sem zahteval papir in črtno ter sklenil zaupno razložiti svojo zadevo magistratu. Brezupnost in nepravilnost tega početja, mi je padla v glavo še-le tedaj, ko sem napisal že nekaj vrst. Toda kmalu sem vrgl papir od sebe in tedaj sem se domislil nečesa, s čimer ni gospod Persival bržkone računal. Padel mi je v glavo način, kako doseči prostost. Sklenil sem namreč pisati gospodu Dawsonu v Oak Lodge ter mu pojasniti svoj položaj.

Obiskal sem tega gospoda o priliki svojih prvih raziskovanj v okolici Blackwater Parka in sem mu prinesel pismo gospeice Halcombe, v katerem me je priporočala v najtoplejših izrazih. Pisal sem mu, sklicujoč se na ono pismo in na ono, kar sem gospodu Dawsonu zaupal o svojem ključnem in nevarnem podjetju. Ni-

sem mu povedal vsega glede Lavre, ampak le to, da je moje delo silne važnosti v družinski zadevi, ki se tiče gospeice Halcombe. Tudi v tem pismu sem bil previden ter sem mu na podoben način razložil svojo prisotnost v Knowelsbury ter ga prosil, naj mi pomaga v kraju, kjer sem nepoznan, v interesu dame, ki jo on pozna.

Dovolili so mi, da sem najel sla, ki se je odpejal z vozom, s katerim je imel priprejati doktorja takoj. Oak Lodge leži med Knowelsbury in Blackwater Parkom. Mož mi je izjavil, da rabi štirideset minut do tja in drugih štirideset minut nazaj.

O poldrugi uri se je sel odpejal in pred poltretjo uro je bil že nazaj ter pripeljal doktorja. Zdravnikova prijaznost in obzirnost, s katero se je takoj odzval, kakor da je to samo ob sebi umljivo, sta me ganili. Ponudil je za-keževano poročilo, ki je bilo tudi sprejeto. Še pred četrto uro popoldne sem se kot svoboden mož posloval na cesti v Knowelsbury od dobrega priletnega zdravnika ter mu hvaležno stisnil roko.

Nato sem us

Industrijsko-obrtno vzorčna izložba združenja vrtnarskega, vinskega, umetniške in gradbenarstva v Mariboru od 15. do 26. avgusta 1923.

Tehnične priprave za razstavo so v polnem teku, potrebno je le, da vsi oni industrijski in obrtniki, ki se mislijo letošnje razstave udeležiti, čim prej svojo prijavnico vpošljejo in naj ne čakajo do zadnjega dneva t. j. do 1. julija, ker do tega dne morajo biti vse prijavnice že v rokah uprave razstave. Prijavni rok poteka s prvim julijem, po tem roku došle prijavnice se bodo le v toliko upoštevale, kolikor bo še prostora na razpolago. Kdor pošlje pravčasno svojo prijavnico, lahko tudi na prostor, ki ga želi računati, obenem pa olajša tudi delo tehničnemu vodstvu razstave.

Kdor želi lastni paviljon, naj pošlje tozadevni načrt najkasneje do 20. julija 1923. upravi razstave v odobrenje.

Polovična vožnja in popust pri prevozu razstavnih predmetov po železnici. — Ministarstvo saobračaja v Beogradu je dovolilo obiskovalcem »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Mariboru 50% popusta na vseh železniških progah kraljevine, ter 50% popusta pri prevozu razstavnih predmetov. Vselej tega bo omogočeno vsakomur, da se te razstave udeležijo, bodisi kot razstavljalec ali pa kot obiskovalec.

Vse informacije glede razstave daje uprava razstave v Mariboru, Aleksandrova cesta 22, kamor se je obratovati pisмено, osebno ali telefonično. (Telefon interurbani 325).

Dviganje deviznih tečajev na italijanskih borzih

Dviganje deviznih tečajev in valutnih cen na italijanskih borzih ima močan vpliv na vse gospodarstveno življenje Italije. Seveda pa niso doslej tečaj deviz in valut se one višine, ki so jo zavzemali pred pohodom fašistov na Rim. Takrat je veljal dolar 25.96 lir. Po zmigi fašistov je dolar padel na 23.01 lir. Vselej zaupanja inozemstva napram fašistovskemu gospodarstvenemu programu in vselej velikih nakupov v italijanski valuti v New Yorku je padel pozneje dolar na 20 lir. Spekulant na italijanskih borzih so napravili več kupčij v tuji valuti na prazno, upajoč, da bodo iste devize in valute kupili zopet pozneje po nižjem tečaju. Proti sredini maja so ti nakupi narasli in ker je bil razpoložljiv material taja, je nastalo prvo naraščanje tečajev, ki traja od takrat neprestano dalje. Danes velja dolar 21.80 lir in angleški funt je padel pod 100 te se suče med 98 in 99.

Na splošno velja, da spremlja naraščanje valutnih tečajev tudi naraščanje v prometu se nahajajočega papirnatega denarja. To pa se sedaj v Italiji ne godi, kajti obliki papirnatega denarja se je zmanjšal v zadnjem času po uradnih podatkih za leto svoto 4.400 milijonov lir. Ta deflacija se je izvršila pri bankovcih, ki se izdajajo na račun države. Državna blagajna, ki je imela pri emisijah bankah znatno imetje, je smatrala za neprimerno, da bi bila obenem dolžnica in upnica teh bank in je porabila en del svojega imetja za plačilo svojih dolgov pri omenjenih zavodih. Ti dolгови so obstojali po večini iz predumov na bankovce, ki prihajajo na ta način iz prometa in se vračajo v blaginje tistih zavodov, ki so jih izdali. S stalnice svote papirnatega prometa je pač vseeno, ali pridejo bankovci na trg na račun države ali na račun trgovine, kajti v enem in drugem slučaju pada vrednost denarja. Skrčenje svote papirnatega denarja bi moralo povzročiti naraščanje vrednosti lire. To pa se ni zgodilo, temveč so začeli tečaj tujih valut rasti. Vzrok temu dejstvu je treba torej iskati v nazadovanju italijanske industrijske in trgovske delavnosti. Kadar pomajajo kupčije, rabi trg manj denarja in tako je svota papirnatega denarja v primeri s kupčijskim poslovanjem še vedno previsoka, kljub temu da se je skrčila za 4.4 milijard lir. Eno pa je treba priznati, in sicer to, da bi vrednost lire še bolj padla, ako bi bili omejeni bankovci ostali v prometu.

Nazadovanje industrijske delavnosti, na katero smo namignili zgoraj, se opaža posebno na dveh poljih, in sicer v industriji bombažastih izdelkov, katere je morala vsled pomankanja naročil skriti svoje obrate, in v kovinski industriji, ki je navezana na naročila s strani države. Hugon Ancona naglašuje, da je precej krivde tudi na strani države, ako se raješajo nekatere industrije v skrajno težkem položaju. Tako je država po koncu vojne dala tvornicam streliva pobudo, naj začnejo izdelovati različne travnice. Pri tem pa je država svoje potrebe previsoko cenila in danes bi zadoslovala proizvodnja ene same milanske tvornice za talaganje cele države s železniškimi in tramvajskimi tračnicami kakor tudi z vsem potrebnim vozilnim materialom. Mesto tega pa je kar sedem tvornic, ki izdelujejo omejeni material in ki so vsled skrčenja povpraševanja s strani države skoro brez vsakih naročil. Poskusi za rešitev krize so se delali v dveh smereh. Tvornice so začele delati za izvoz. Toda italijanska industrija ne more konkurirati v tem pogledu z nemško in avstrijsko. Na drugi strani pa so se lotile tvornice izdelovati električne lokomotive, toda na tem polju se pa hudo čuti medsebojna konkurenca, tako da ni bilo mogoče odvrniti nevarnost preobiline proizvodnje.

Iz teh razlogov se ne more smatrati, da je kriza nekdanje vojne industrije že premagana. Banke so vsled tega prisiljene voditi zelo previdno kreditno politiko, pri čemer pa gredejo čisto predač in otežujejo dobivanje potrebnih kreditov tudi zdravim podjetjem. Danes je ugotovljeno dejstvo, da imajo zdrava podjetja pri nabavljanju potrebnega kapitala večje težkoče nego nezdavna in da se vsi likvidacija teh poslednjih na račun prvih. Kakor znano, je država že davno poskrbela, da bo likvidacija nezdravih podjetij olajšana. Emisijske banke so bile v to svrhu pooblašene, da lahko v neomejeni meri preskontrirajo menice »konsorciju za pomoč industriji«. Na ta način je lista menic v emisijah znatno narasla. Po zadnjih podatkih je narasla pri »Banca d'Italia« novič za 75 milijonov lir.

Med vzroke naraščanja tečajev inozemskih menic spada tudi poslabšanje trgovinske bilance. Tudi v prvih treh mesecih tekočega leta se je ta bilanca poslabšala, dasi v neznatni meri. V tem času je uvoz narasel za 453 milijonov lir v primeri z isto dobo lanskega leta, in sicer od 3.682 na 4.125 milijonov lir. Izvoz je narasel za 356.2 milijonov lir, t. j. od 2.056 na 2.412 milijonov lir. Vselej dejstva, da se je izvoz v zadnjih dveh mesecih zboljšal, je morda dovoljeno upanje, da bo izvoz narasel tudi v bodoče. Naraščanje uvoza gre v glavnem na račun sirovin in sicer predvsem bombaža, volne, premoga, petroleja in bencina. Samega bombaža je bilo uvoženo v prvih treh mesecih letošnjega leta 628.000 kvintalov napram 308.000 kvintalom v prvih treh mesecih leta 1922. Pričakovati pa je, da se bo uvoz siro-

vin vsled skrčenja obratov v bodoče zmanjšal, tako da po splošna bilanca morda imela povoljnejše lice.

Cene blaga so v preteklem mesecu padale. Sklopi indeksi, ki ga objavlja milanska trgovska zbornica, je padel od 549.68 na 542.82. Najzadnejše padanje se opaža pri rastlinskih proizvodih, kjer znaša 8.19%. Močno padajo tudi cene kamenenega olja, petroleja, bencina, papirja, svile, bombaža in lesa. Nasproti temu pa je narasla cena živalskih živil. To primerjanje se nanaša na stanje v preteklem mesecu aprila. Ako pa prenesemo primerjanje na mesec maj, vidimo, da je splošni indeks narasel za 8.75%. Industrijski izdelki so poskočili za 11.15%, živila pa za 3.23%. V primeri z 1. 1913. je splošni indeks narasel za 442.82%.

Izplačevanje šestdesetih jugslov. državnih bonov. Jugoslovanski finančni minister je odredil z odlokom 15. maja t. l. na podlagi sklepa ministrskega finančno-gospodarskega oddelka: Šestdesetih dinarski in kronski boni bodo izplačani brez priznanja obresti in brez vsakega podaljšanja v času od 15. maja do 1. novembra 1923. Za kronske bone prodane do 16. oktobra 1919 bodo plačane tudi šestdeset obresti za 6 mesecev. Boni za 12 milijonov kron izročeni pokrajinskemu fondu v Zagrebu ter boni na 499.000 kron izročeni pokrajinski vladi v Zagrebu bodo obrestovani s 6% za nadaljnih 6 mesecev.

Borzna poročila.

Tečaj:

Trst, 13. junija 1923.

Cosulfo	317
Dalmatija	342
Gerolmech	1205
Libera Tristina	398
Lloyd	1405
Marino	659
Martini	130
Oceania	135
Premuda	655
Tripcovih	268
Ampela	500
Cement Dalmatija	333
Cement Spalato	250

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, 13. junija 1923.

ogrsko krone	0.2750	0.33
avstrijske krone	0.0295	0.0320
čehoslovaške krone	0.430	0.4650
dinarji	23.30	23.70
leji	11	11.50
marke	0.0220	0.0260
dolarji	21.45	21.55
francoski franki	138	133.50
švicarski franki	386	389
angleški funti papirnat	99.25	99.50

Pomen lahke atletike za telesno vzgojo

Lahka atletika je jedro sportnega udejstvovanja. Nobena sportna panoga nam ne nudi toliko dobrin, nobena ni v stanu, tako smotno, enakomerno in obenem estetično izveščati človeško telo, kakor lahka atletika. To so spoznali vsi moderni sportniki in radi tega posvečajo vsi narodi in vse države lahki atletiki posebno skrb in pažnjo. Le v našem sportnem življenju lahka atletika še ne zavzema onega mesta, ki ji po vsej pravici gre.

Vsaka telesna vezba mora biti harmonična v funkciji in v obliki, to je na znotraj in na zunaj. Tako harmonijo pa le dosežemo, ako se medsebojno dopolnjujejo vse tri vrste sportnega udejstvovanja, ki jih poznamo, to je hitro delo, težko delo in vztrajno delo. Enakomerna izveščanost v vseh teh vrstah sportnega dela ustvarja tip človeka, ki ga priznavamo za najbolj mnogostranskega v telesnih sposobnostih in za najlepšega v obliki.

Katera teh vrst sportnega dela pa je najvažnejša? Na to nam odgovarja narava sama. V gotovih dobah razvoja kaže vsaka teh vrst svoje najboljše učinke. Za mladino so v prvi vrsti primerne vežbe v hitrosti in spretnosti. Hitrost in spretnost odgovorjata stremeljenju mladostnega organizma in naj torej prideta posebno do izraza. Jakost in vztrajnost smeta v tej dobi imeti le podrejeno vlogo. Oni sta lastnost dorelega organizma. Enostransko bi se jima vdalo šele v razvoju se nahajajoče mladostno telo, ako bi se ju preveč povdajalo. Kajti mladostno telo je mehko kakor vosek in odgovarja na globoke učinke težkega in vztrajnega dela dosti hitreje, kakor si to mislimo. Krenilo bi se poti harmonije in bi nikdar ne doseglo največje individualno mogoče usposobljenosti. Mladostni organizem, ki že kaže znake jakosti in vztrajnosti, pomenja zmoto v vzgoji. Enostransko udejstvovanje povzroča enostransko rast, dočim drugi telesni organi zaostajajo v razvoju. Skladnost človeškega telesa pa trpi tem bolj, čim prej se v razvojni dobi posamezne sposobnosti čezmerno izrabljajo, druge pa zanemarjajo, in čim dalje traja tako enostransko udejstvovanje. Sportna vzgoja v mladosti mora vsestransko vzpodbujati rast telesa. Hitrost, jakost, vztrajnost — v tej vrsti vidimo te lastnosti nastopati na organizmu in v tej vrsti se polagoma zopet izgubljajo. Najprej začne pojemati hitrost in spretnost, potem jakost in nazadnje vztrajnost.

Iz predstojajočih izjavij izhaja, da je harmonična vzgoja telesa le mogoča, ako se pravilno uveljavljajo vse tri vrste sportnega dela. S tega vidika imamo presoati razne panoge telesnih vežb, pri čemer takoj vidimo, da stavljen nalogi smoteno dosega samo lahka atletika. Tek na kratke, srednje in dolge distance, godnji tek (Cross country), tek z zaprekami, štafeti in maratonski tek, skok v višino in na daljavo, skok ob palici, metanje diska, kopa in krogle: vse to nam je sredstvo, da poljubno, toda zavedno uporabljamo hitro, težko in vztrajno delo in tako dosegamo harmonično vzgojo telesa. Vsak človek ima trup, kakršnega si je sam pridobil in zaslužil. Koder torej nista vplivali bolezni ali zunanja sila, pripada vsa odgovornost človeku samemu. Kako malo jih je pa, ki to vedo, posebno v mladostni dobi, ko so na tem, da dajo svojemu telesu trajno obliko? Telesno-vzgojevalna metoda lahke atletike bi se morala zaradi tega zastaviti že v ljudski šoli. Proste vaje, tek na kratke distance, skok v višino in na daljavo naj bi bil početek, s katerim bi se moglo pričeti posebno v ugodnem letnem času, na prostem, pa ne za red, kakor do sedaj, temveč za čast prvenstva, ker pohvala in konkurenca najbolj vzpodbujata tekmovalnost.

Veliki vzgojni pomen lahke atletike so uvideli vsi resni sportniki, vsi klubi pa ki umevajo prave sportne naloge, najsi goje katerikoli panogo sporta, nogomet ali veslanje, tenis, plavanje ali alpinistiko, so vpeljali lahko atletiko kot nekako osnovno vzgojevalno šolo za svoj naraščaj. Da pojasnimo

pomen lahke atletike za sport in telesno vzgojo vobče, naj tu posebej izpregovorimo le o dveh njenih panogah.

Predvsem o teku. Mnogi ljudje bodo silno začuden, ako jim povemo, da po večini ne znajo pravilno dihati, jesti in zvečiti, ampak tudi ne hoditi in še manj teči. Da je mogoče o tem napisati obsežne in zanimive knjige, se jim bo zdelo višek nezmislivosti. In vendar je temu tako. Pravilen tek je zelo težak in vsak tekač doživlja v razvoju od svojega navadnega kretanja do sportno pravilne hoje in do teka sličen prehod, kakor otrok, ki se v svojem prvem življenjskem letu dvigne z vseh starih in za silo vzdržujoč ravnanje napravljaja svoje prve korake. Angleži, ki so v svojem ženjalnem domnevanju vsega, kar je enostavno, v pravilen sport preizobrazili naravno kretanje človeka, hojo in tek, prekašajo le zaradi tega še danes druge narode v raznih sportnih panogah. Kajti tek je pričetek vsega sporta, naj gre za tenis, nogomet, smučanje ali turizmo. Kdor se, strogo izpolnjuječ fizikalne zakone hoje in teka, nahitreje giblje, bo tako na igrišču kakor v gorah vsikdar v sprednji vrsti.

Oglejmo si pa tudi met diska in kopja. To sta dve panogi sporta, ki vzbujata v gledalcu največji estetični užitek, od izvajalca pa zahtevata jakost in elan, združen z največjo eleganco. In prav gotovo ni naključje, da nahajamo med metali diska in kopja najlepše moške postavbe, ne one žive sisteme miselnosti, tih grb in izrastkov, ki nam jih predstavljata farizejski Herkul, temveč krepke in vitke idealne prikazni, kakršna je na primer Myronov »Metalec diska«. Met diska je velika umetnost, ki zahteva, da spred metlom v nekakem vrtincu napnemo vse mišice telesa. Kajti diska prav za prav ne vrže laketi; laketi le nosi metalo, ki ga z zaletno silo okretajočega se telesa zalutimo v daljavo.

Posebno prožnost telesa in nakratno silno kontrakcijo mišic zahteva pa tudi met kopja. Kako estetičen je ustov v trenutku, ko začne metalec kopje v visokem loku v zraku! Met kopja zahteva vsestransko izobrazovano telo, hitre noge, žilavo ledveno in trebušno mišičevje, gibčna pleča, čvrste roke in posebno vztrajnost živčevja.

Brez vsega pripoznanja, da zahteva lahka atletika nekaj samozatajevanja. Sportno neukemu občinstvu ne nudi lahka atletika toliko za oko in za živce, kakor n. pr. razburiljive nogometne tekme. Lahkega atleta zaradi tega ne spremlja vselej ono vznemirjenje in izpodbujanje občinstva, ki bodri nogometaša. Toda pravi sportnik je tisti, ki se zaradi stvari same, iz nesebičnega veselja nad lastno čvrstostjo vdaja telesnim vežbam, stremec za koplikor mogoče mnogostranskim udejstvovanjem mišic, živcev in čutil, ni mu pa na tem, da bi svojo osebo postavil v središče kratkega javnega zanimanja. Kdor je kedaj treniral za tekmo v teku, to najenostavnejšo in najlepšo panogo lahke atletike, se bo vsikdar z veseljem spominjal časa, ko se je v tednih pred tekmo vsak dan proti večeru z lahko tekmovalno dresno pod vsakdanjo obleko, s »sprinterami« v žepu, peljal s kolesom iz mesta do tihega gozdnega kotička, kjer je od nikogar opazovan pod zelenim vejevjem slekel modno obleko, obul »sprinterce« ter v lahkem večernem vetriču absolviraj predpisanih 800 m, vsak dan nekoliko povijajoč tempo. Bilo mu je, kakor da bi vsa telesna teža padla od njega, kakor da bi se prožile kite in mišice in razširili vsi pljučni mehurčki. To je, kar nas v treningu osrečuje pri vseh sportnih panogah, skoraj neopazno, a neizgovorno in zanesljivo utrjevanje telesa in volje. In gotovo je dokaj resnice na tem, ako čujemo, da more danes le sport odgoiti prave može. (Po »Jutru«).

DAROV

Mizd udeleženci nedeljskega izleta Plan. društva v Slivje se je nabralo znesek L 145- za šolsko refekcijo podružnice Šolskega društva pri Sv. Jakobu. Srčna hvala vsem darovalcem.

Ernest Černigoj nabral med prijatelji L 10 za g. Sonjo Simčič-Rab. Tržaške gospé darovale L 18.

LISTNICA UREDNISTVA

Gosp. Adolf K. Neporablivo. Brezpozelnost je pač znamenje časa in samo z jadikovanjem, četudi krepkim, je ne odpravite. Drugega pa v Vašem dopisu ni.

Odhodi in prihodi vlakov

JUŽNI KOLODVOR.

Trst, Tržič, Červinjan, Portogruaro - Benetke.

Odhodi: 0.15 o.; 5.— eks.; 5.35 brz.; 9.40 o.; 10.10 brz.; 14.— eks.; 15.40 o.; 18.— o.; 19.05 eks.

Dohodi: 0.40 eks.; 5.40 o.; 8.15 o.; 10.05 eks.; 14.— brz.; 15.40 eks.; 19.23 o.; 23.25 eks.

Trst, Gorica, Kormin, Videm (Udine).

Odhodi: 6.05 o.; 8.— o.; 9.40 o.; 13.10 o.; 16.40 brz.; 18.— o.

Dohodi: 8.15 o.; 10.45 o.; 12.40 brz.; 16.50 o.; 18.50 o.; 22.45 o.

Trst, Nabrežina, Divača, St. Peter, Postojna.

Odhodi: 0.40 eks.; 5.15 brz.; 7.00 brz.; 8.30 o.; 11.00 brz.; 16.10 o.; 19.45 brz.

Dohodi: 3.30 eks.; 7.15 o.; 9.25 brz.; 12.20 o.; 18.30 brz.; 20.30 o.; 21.20 brz.; 23.50 o.

KOLODVOR PRI SV. ANDREJU (državni).

Trst, Koper, Buzje, Poreč.

Odhodi: 5.40, 8.50, 12.35, 18.30.

Dohodi: 8.30, 12.30, 17.55, 21.25.

Trst, Gorica, Podbrdo.

Odhodi: 5.35 brz.; 6.10 o.; 16.30 brz.; 17.25 o.

Dohodi: 7.45 o.; 12.25 brz.; 21.15 o.; 23.45 brz.

Trst, Hrpelje, Buzet, Pala.

Odhodi: 5.25 o.; 12.55 brz.; 18.25 o.

Dohodi: 7.35, 10.05 o.; 15.50 brz.; 21.32 o.

* Ne vozi ob nedeljah.

KDOR HOČE KAJ KUPITI
KDOR HOČE KAJ PRODATI
KDOR IŠČE SLUŽBE, ITD.
INSERIRAJ V „EDINOSTI“

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

JAKOB PERHAUC

ustanovljena leta 1878

Trst, via S. T. Xydias št. 6, telefon 2-36.

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in kraški slivovec.

Lastni izdelki: Šumeča vina kakor šampanjec šumeči istrski refošk Lacrima Cristi in druga.

Specialiteta: Jajčji konjak in Crema marsala ter arznovrstni likerji in sirupi, kakor pristni malinovec in drugi. (50)

Stara znana zlatarna

MIH. ZITRIN

Corso Vitt. Em. III. 47

kupuje in zamenjuje zlato, srebro in drage kamne po najugodnejših cenah. — Lastna delavnica za izdelovanje in popravila vseh v to stroko spadajočih del. (53)

Insertirajte v „Edinosti“

MILO FENDERL
JE NAJBOLJŠE

GIOVANNI SFERZA

Trst, Via S. Francesco d'Assisi 6.

Zaloga in izdelovalnica majoličnih in železnih peči in štedilnikov.

Izbera plošč za kuhinje, kopeli in klosete. Zaloga plošč iz tirolskega in navadnega litega železa, vrat in pečic za ognjišča. Izbera keramičnih in cementnih opek. Sprejemajo se naročila in popraviljanja peči in štedilnikov. (50)

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročitvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebiana št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na knjižice, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt

Št. telef. 25-67.

Insertirajte v „Edinosti“

Občinam!!

V zalogi tiskarne „Edinost“ se dobijo že izgotovljene tiskovine v italijanskem - slovenskem jeziku tičoč se davka premičnega bogastva na poljedelske dohodke.

Pošiljajo se proti povzetju

JADRANSKA BANKA

CENTRALA TRST

Delniška glavnica L 15,000.000 Rezerve L 5,100.000

Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.

Afilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Caviat, Celje, Dubrovnik, Ercegovci, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank

VALPARAISO: Banco Yugoslavo de Chile

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 1/2%.

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio št. 5 — Via S. Nicolò št. 9

Telefon št. 1463, 1793, 2676. Ključna posoja od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.